

KAMK • University
of Applied Sciences

Osaamisen kehittämistä yritysten tarpeisiin Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella Monikampus -hankkeessa
Heikkinen, E. (toim.), Alajoki, S., Elfving, J., Heikkinen, E., Hökkä, M., Junntila, T., Keränen, M., Leppälä, H., Niinikoski E-R., Niskanen UM., Muhos, M., Ojala, A., Piirainen, A., Tikkanen, H., Ritola, J., Saari, M., Sarén, M., Siipola, H. & Väisänen, M.

KOULUTUSKESKUS
BRAHE

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

B

Osaamisen kehittämistä yritysten tarpeisiin Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella Monikampus -hankkeessa

Heikkinen, E. (toim.), Alajoki, S., Elfving, J., Heikkinen, E., Heikkinen, M., Hökkä, M., Junttila, T., Keränen, M., Leppälä, H., Niinikoski E-R., Muhos, M., Niskanen, UM., Ojala, A., Piirainen, A., Tikkanen, H., Ritola, J., Saari, M., Sarén, M., Siipola, H. & Väisänen, M.

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B

Raportteja ja selvityksiä 135/2021

Yhteystiedot:

Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 240, 87101 KAJAANI

Puh. 044 7157042

Sähköposti: amkkirjasto@kamk.fi

<http://www.kamk.fi>

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 135 / 2021

ISBN 978-952-7219-89-8

ISSN 1458-9141

Sisällys

1	Johdanto /Alajoki Sari	1
2	Ennakointia Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella / Väisänen Mikko	3
2.1	Ennakointityö yritysten osaamisen kehittämiseksi Monikampus-hankkeessa / Alajoki Sari ja Keränen Mikko	6
2.2	Osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointi matkailualalla / Siipola Hannele	13
2.3	Osaamisen ennakointi teknologiateollisuudessa / Tikkanen Hannu	17
3	Alueellista kehittämistyötä Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella / Ritola Jaana	21
3.1	KAMK korkeakoulutoimijana Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella / Saren Matti..	24
3.2	Centria korkeakoulutoimijana Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella/ Jennie Elfving ja Hannu Leppälä	28
3.3	Parasta kasvuvoimaa yhteistyöllä -Oulun ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan koulutus-, TKI- ja aluekehitystoiminta Oulun eteläisellä alueella / Juntila Taina ja Ojala Aini	30
3.4	Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti korkeakoulutoimijana / Muhos Matti ja Niinikoski Eija-Riitta	43
3.5	Vahvat verkostot ja erillisrahoitukset alueen kehittämisen tukipylväinä / Heikkinen Eija	46
4	Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja jatkuva oppiminen	50
4.1	Johtamis- ja kehittämisosaamisen vahvistaminen KAMKin Master School -toimintana / Heikkinen Eija	50
4.2	Matkailualan osaaminen vahvistaminen /Siipola Hannele ja Alajoki Sari.....	54
4.3	Prosessialan osaamisen ennakointi ja kehittäminen /Tikkanen Hannu	58
4.4	Sosiaali- ja terveysalan osaamisen vahvistaminen / Hökkä Minna, Piirainen Anu, Saari Mikko	60
4.5	Jatkuvan oppimisen palvelut tarjoavat mahdollisuuksia osaamisen vahvistamiseen ennen ja jälkeen tutkinnon sosiaali- ja terveysalalla/ Piirainen Anu.....	62
4.6	Sosionomi (amk) -koulutus sosiaali- ja terveysalan osaamisen vahvistajana Kajaanin ammattikorkeakoulun koulutustarjonnassa / Saari Mikko, Heikkinen Matti, Niskanen Ullamaija, Hökkä Minna.....	65
5	Yhteenvedo ja loppusanat / Alajoki Sari ja Heikkinen Eija	70
6	Kirjoittajat	71

1 Johdanto /Alajoki Sari

Monikampus -hanke lähti liikkeelle elokuussa 2019 Koulutuskeskus Brahen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun yhteishankkeena. Hankkeen taustalla oli Raahen seutukunnan tarve palauttaa alueelle korkeakoulu- ja tutkimusyksikkönsä, jotka se oli menettänyt 2010-luvun alun ammattikorkeakoulu-uudistuksessa. Korkeakoulujen poistuminen alueelta heijastui osaavan työvoiman saatavuuteen ja haastoi alueen elin-, pito- ja vetovoimaa. Tähän tilanteeseen lähdettiin hakemaan uusia koulutuksen toteuttamisen tapoja sekä yhteistyökumppaneita. Ratkaisuksi löydettiin ketterä ja joustava alustatyyppinen malli, jossa jo olemassa olevan koulutusrakenteen päälle ryhdyttiin rakentamaan alueen elinkeinoelämää palvelevia, korkeakoulututkintoon tähtääviä koulutuksia. Kumppaniksi saatiin mukaan Kajaanin ammattikorkeakoulu, joka toi ensin alueelle konetekniikan ja rakennus- ja yhdyskuntatekniikan insinöörin tutkintoon johtavat koulutukset monimuotototeutuksena. Tänä päivänä Brahessa voi opiskella myös sairaanhoitajaksi ja IT- ja pelialan tradenomiksi ja korkeakoulu-yhteistyötä tehdään useamman korkeakoulukumppanin kanssa. Osa koulutuksista tarjotaan myös päivätoteutuksina.

Monikampus -hankkeessa on haluttu syventää jo aloitettua monikampus -mallia. Keskeistä on ollut edelleen kehittää ja monipuolistaa alueen korkeakoulutarjontaa. Korkeakoulualoitusten rinnalla on kehitetty polkuja ja väyliä jatko-opintoihin kaikille Brahen koulutusaloille. Kumppaneiksi valikoitui oppilaitokset, jotka parhaiten pystyvät vastaamaan Brahen eri alojen sisältöihin. Kolmas tärkeä tehtävä hankkeella on ollut ennakoitiossaamisen ja -kyvykkyyden kasvattaminen Oulun eteläisten seutukuntien alueella ja hankkeen toteuttajaorganisaatioissa. Työpajoissa on etsitty vastauksia niin lyhyen kuin pitemmänkin aikavälin muutosajureihin alueella. Tämän lisäksi on kehitetty lyhyen ja keskipitkän osaamisen ennakoinnin mallia, joka olisi niin oppilaitoksille kuin elinkeinoelämän tarpeisiin helppokäyttöinen, mutta kuitenkin luotettavaa tietoa tuottava. Oppilaitoksen työelämäyhteistyöhön lisäpontta on saatu opettajien työelämäpäivillä.

Tämä julkaisu on hankkeessa mukana olleiden yhteistyökumppaneiden yhteinen voimainponnistus, joka osaltaan osoittaa alueelta löytyvää monipuolista osaamista. Yhteistyötahojen muutoskyvykkyyttä, ja -joustavuutta on osoittanut myös se, että koronapandemiasta huolimatta hankkeen tavoitteita on viedä eteenpäin hankesuunnitelman mukaisesti. Siitä kiitos hankkeen työntekijöille sekä Koulutuskeskus Brahessa ja Kajaanin ammattikorkeakoulussa, ohjausryhmälle että hankkeen yhteistyökumppaneille.

Raahessa 16.11.2021
Sari Alajoki
Monikampus -hankkeen projektipäällikkö
Koulutuskeskus Brahe

2 Ennakointia Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella / Väisänen Mikko

Ennakointi kurottaa tulevaisuuteen

Elämme poikkeuksellista aikaa, jossa vanha ei enää päde ja tuleva antaa mahdollisuuden muutokseen ja uusiin avauksiin. 2000-luvun alussa ennakointi nousi käsitteenä voimakkaasti esille ja sen merkitys alkoi jatkuvasti korostua. Ennakoinnilla pyritään luotaamaan tulevaisuudessa tapahtuvia muutoksia, jotka usein ovat jo nähtävissä nykyhetkessä. Ennakointi auttaa hahmottamaan kokonaisuuksia ja sen vuoksi ennakointi on myös johtamista.

Tiedolla johtaminen tarkoittaa, että päätöksenteossa hyödynnetään kaikki teemaan liittyvä keskeinen tieto. Yleensä tämä tietoa on jo tapahtuneesta. Ennakointi laajentaa näkökulmaa tulevaisuuteen. Huomattiin, että ympäristössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia ja niihin tulee reagoida. Korona-aika on nostanut ennakoinnin osaksi organisaatioiden strategista suunnittelua. Toimintaympäristön muutos on jatkuvaa, joten ennakointi on osa muutoksen hallintaa.

Korona nosti ennakoinnin merkitystä

Korona on ollut globaali epidemia, joka on vaikuttanut lähes kaikkeen kaikkialla. Korona on myös muuttanut suhdetta ennakointiin ja tulevaisuuteen. Koronan myötä on havahduttu, että monet pysyviksi katsotut ilmiöt ovat muuttuneet täysin. Yhtenä syynä ennakoinnin merkityksen kasvuun on ollut globalisaatio, joka tarkoittaa uudenlaista keskinäistä riippuvuutta valtion ja alueiden välillä. Tämän vuoksi muualla tapahtuvat voimakkaat muutokset voivat vaikuttaa kehityskulkuihin lähes missä päin maailmaa tahansa.

Samanaikaisesti voi olla käynnissä monia muutosvoimia ja vaikutukset voivat olla hyvinkin erilaisia. Hyvänä esimerkkinä käy inflaatio, joka vaikuttaa eri väestöryhmiin ja kulutustarpeisiin eri tavalla. Samalla tavalla on käynyt digitalisaation kanssa. Korona-aikana digitalisaatio on ottanut loikan, joka tiedettiin olevan teknisesti mahdollista, mutta käytännössä siihen ei katsottu olevan valmiuksia. Digitalisaation merkitys on kuitenkin poikkeuksellisen voimakas talouteen, koulutukseen, työmarkkinoihin ja jopa väestökehitykseen.

Mielenkiintoista on, että yritykset ovat kiinnostuneet ennakoitista. Kansallisissa ennakoitiverkostojen tilaisuuksissa enemmistö osallistujista on ollut yrityksiä. Korona-aika on myös muuttanut instituutioiden keskinäisiä suhteita. Esimerkiksi yritysten rakentamat ja ylläpitämät digitaaliset alustat ovat merkittävä osa yhteiskunnan infrastruktuuri, joita ilman ei voida enää toimia.

Ennakointi ja muutos liittyvät toisiinsa

Ennakointi voi aluksi olla neutraalia tulevaisuuden trendien hahmottamista. Ennakointiprosessin syventyessä on otettava kantaa muutokseen eli minkälaiseksi haluamme tulevaisuuden tai tulevaisuuksien muodostuvan. Tavoiteltu muutos voi olla esimerkiksi ajattelutavan muutos, järjestelmän ja rakenteiden muutos tai vieläkin laajempi arvojen, ihanteiden tai maailmankuvan muutos. (Sitra 2019.)

Ennakointimenetelmät valikoituvat erilaisten tavoitteiden kautta. Heikot signaalit ovat kuitenkin kaikessa mukana lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin ennakoinnissa. Heikot signaalit ovat hiljaisia viestejä tulevaisuudesta ja megatrendit puolestaan ovat selviä muutokset ajureita ja tapahtuvia isoja muutosvoimia yhteiskunnassa. (Dufva 2019.) Ennakoinnissa pitäisi osata löytää ja tulkitä molempia. Vaikeuskerroin vielä lisääntyy, kun nämä voimat vaikuttavat yhtä aika.

Ennakointi maakunnan kehittämisen ytimessä

Pohjois-Pohjanmaan liitto aloitti viimeisimmän ennakointiprosessinsa joulukuussa 2019. Lähtökohdaksi oli sekoittaa asiantuntijarooleja ja tuttuja oletuksia. Aluksi pohdittiin ennakoinnin roolia omassa organisaatiossa, minkä jälkeen lähdettiin miettimään ennakoinnin yleisiä tavoitteita. Seuraavassa vaiheessa osallistajat kirjoittivat omat näkemyksensä tunnistettuihin megatrendeihin ja kuinka ne vaikuttavat maakuntaan. Osallistajat jakautuivat pienryhmiin ja laativat klustereille ja toimialoille vuoden loppuun asti ulottuvat laadulliset ja määrälliset kehityskuvat. Tämän lisäksi rakennettiin väestöennuste ja toimialojen kehityksen määrälliset ennusteet vuoteen 2040 saakka.

Ennakointiyhteisössä on selkeä näkemys, mitkä ovat ennakoinnin ongelmat ja mihin tulisi kiinnittää huomiota. Ennakoinnin tulokset eivät tahdo levitä ja vielä vakavampaa on, että ennakoinnilla

ei ole tiivistä linkkiä päätöksentekoon. Pohjois-Pohjanmaan liitossa halutaan välttää nämä ongelmat. Ennakoinnin konkreettisia tuloksia hyödynnettiin maakuntaohjelman valmistelussa ja tullaan myös hyödyntämään toteutuksen seurannassa.

Ennakointi onnistui, koska tavoitteena oli pyrkiä pois olettamista ja ajattelun rajoitteista. Prosessissa ennakoitiin myös korona-aikaa, vaikka työpajat aloitettiin ennen kuin pandemian laajuus oli tiedossa. Ennakoinnissa tärkeää on avoimuus eri tulevaisuuksien suhteen ja tulevaisuusajattelun kehittämässä tulee huomioida aktiivinen toimijuus ja asioiden välinen keskinäisriippuvuus. (Dufva ym. 2021.)

Epävarmuus antaa mahdollisuuden muutokseen

Ennakoinnilla pystytään harvoin ennustamaan tulevaisuuden kehitystä täysin tarkkaan. Tarkoitus ei olekaan löytää ehdottomia totuuksia, vaan ymmärtää, että hyvinkin radikaaleja muutoksia voi tapahtua. Ennakoinnin tulokset ovat aina epävarmoja, siksi ennakoitiin valmistaa epävarmuuden sietämiseen. Ennakointi voi silti olla tavoitteellista ympäristössä, jossa iso osa totutusta on muutosessa.

Kehittämistoiminnan periaatteet ovat kuitenkin erilaisia kuin aikaisemmin. Ratkaisut, joita tehdään, räätälöidään aikaisempaa enemmän ihmisten ominaisuuksien ja tarpeiden, ei organisaatioiden näkökulmasta. Tämä edellyttää jatkuvaa avointa keskustelua mitä on tapahtumassa ja mitä tavoitellaan ja kuinka sinne päästään.

Lähteet:

Mikko Dufva, Anna Grabtchak, Hannu-Pekka Ikäheimo, Jenna Lähdemäki-Pekkinen, Liisa Poussu 2021. Vaikuta Tulevaisuuteen. Sitran selvityksiä 174.

Mikko Dufva. 2019. Heikot signaalit tulevaisuuden avartajina. Sitran selvityksiä 142.

2.1 Ennakointityö yritysten osaamisen kehittämiseksi Monikampus-hankkeessa / Alajoki Sari ja Keränen Mikko

Monikampus -hankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena on ollut ennakointikyvykkyyden ja -osaamisen lisääminen hankealueella ja toimivan ennakointiverkoston kokoaminen. Ennakointi terminä ja toimintana on monille vieläkin epäselvä ja melko harvat organisaatiot ennakoivat systemaattisesti. Ennakointityössä keskeistä on vaihtoehtoisten tulevaisuuksien kehityskulkujen ja niiden tarjoamien mahdollisuuksien ja haasteiden hahmottaminen (kts. esim. vnk.fi/tulevaisuus). Ennakointi ei siis ole tulevaisuuden ennustamista. Onnistunut ennakointi vaatii myös monen tahon yhteistyötä ja pitkäjänteistä sitoutumista. Päätöksenteossa ennakointitiedon hyödyntäminen on onnistuneen tiedolla johtamisen ehdoton edellytys.

Ennakointitiedon ja muutosilmiöiden kerääminen kannattaa ulottaa myös oman toimialan tai ammattialan ulkopuolelle, koska tulevaisuuden kannalta ratkaisevampi tieto voikin nousta jostain paljon kauempaa, kuin oman tontin sisältä. Näin työ ei myöskään jää pelkäksi markkinatutkimukseksi. (Pouru-Niinisalo, 2018, Koskinen, 2019).

Tänä päivänä ennakointiosaaminen on organisaatioille entistä tärkeämpää, koska maailma ja työelämä muuttuvat yhä nopeammin, epävarmuudesta on tullut normaalia ja asiat ja niiden keskinäiset suhteet ovat yhä monimutkaisempia. Myös ns. villeihin kortteihin pitäisi pystyä varautumaan. Ennakointi- ja muutoskyvykkyyden onkin arvioitu nousevan organisaatioiden tärkeäksi strategiseksi lähtökohdaksi ja menestystekijäksi. Ennakointi tulisikin kytkeä systemaattisesti organisaation kaikkien toimintaan. (Koskinen, Kaivo-oja, Inkinen, 2019.)

Ennakoinnin työpajat Monikampus -hankkeessa

Monikampus -hankkeessa tulevaisuuden osaamisen ennakointityö lähti liikkeelle verkoston kokoamisella. Mukaan kutsuttiin Oulun eteläisen alueen seutukunnista elinkeinoelämän, työllisyydenhoidon, koulutusorganisaatioiden, kuntien ja kehitysyhtiöiden edustajia. Tulevaisuustyön fasilitaattoriksi valikoitui kokenut ja arvostettu Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI, jonka johdolla toteutettiin alueellisia työpajoja kaikissa neljässä seutukunnassa.

Työpajoissa kävi ilmi, että megatrendit ja trendit tiedostetaan melko hyvin, mutta niiden vaikutusta alueelle tai toimialoihin ei aina syvällisesti ole mietitty tai hahmotettu. Yhteinen huoli alueilla oli väestönkehitys ja nuorten muutto isompiin keskuksiin sekä työvoimapula ja kohtaantongelmat. Keskeisinä nähtiin alueiden elinvoima, pito- ja vetovoimakysymykset. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että oppilaitosten, elinkeinoelämän ja erilaisten kehittäjäorganisaatioiden välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua olisi lisättävä.

Työpajoissa osallistujilta kysyttiin tärkeimpiä tulevaisuuden muutoksia ja trendejä ja listattiin asioita, jotka toimivat ja on syytä säilyttää, asioita, joita on syytä vahvistaa, ja toisaalta asioita, joiden painoarvoa vähentää tai joista voitaisiin luopua kokonaan. Työpajoissa ilmeni myös alueellisia painotuseroja tulevaisuuteen vaikuttavista asioista ja ilmiöistä. Synkistelystä, keskinäisestä kilpailusta, poteroista, rajoista ja jäykkyyksistä kaikki halusivat eroon.

Työpajoissa ja kyselyissä kautta linjan tuli esiin, että hyvin harvat oppilaitokset, organisaatiot tai yritykset ennakoivat systemaattisesti tai johdetusti. Eniten käytettyjä ennakkoinnin työvälineitä ovat olleet erilaiset valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset työelämäbarometrit ja lyhyen aikavälin kyselykartoitukset. Lähes kaikilla alueilla kaivattiin myös nuorten ääntä ennakointiin ja yhteistyöhön. Toisaalta tuotiin myös esille kuntalaisten roolia, osallisuutta ja innovoimispotentiaalia kunnallisessa päätöksenteossa ja yhteisten asioiden valmistelussa; miten osallistaa asukkaita ja saada heidän potentiaalinsa ja osaaminen käyttöön.

Alueellisen ennakointityön kehittämiseen tuli useita ehdotuksia: toivottiin yhteistyötä eri toimijoiden kesken, kuten yhteisiä työpajoja, ennakkoinnin yhteistyörakenteita seutukunnittain, ennakointitiedon johdonmukaista keräämistä ja ennakointityön selkeytystä. Toivottiin myös visionääristä ennakointia eli uskallusta ajatella isosti, vaikka sitten tulisi epäonnistumisia.

Osallistujilta tuli monia käytännöllisiä ehdotuksia ennakkoinnin järjestämiseksi, kuten: *”Yrityspalvelutoimijat ovat päivittäin kiinni yritysrajojen reaaliaikaisessa tiedossa, joten niiden tulisi johdonmukaisesti kerätä yritysten kanssa käydyistä keskusteluista muutossignaali- ym. ennakointitietoa. Kerätyt tiedot tulisi analysoida säännöllisesti ja analyysien pohjalta tehdyt johtopäätökset tulisi jakaa neljän seudun alueen toimijoiden kesken.”* Tai:

”On asetettava yhteiseksi tavoitteeksi pystyä ennakoimaan koulutustarpeita pitkällä ja lyhyellä aikavälillä. Voisimme aloittaa säännölliset ennakointifoorumit kolmen vuoden välein poikkiteellisesti. Lisäksi vuosittaiset toimialakohtaiset työpajat ja keskustelut. Mukana pitäisi napata

kaikki koulutusasteet, työelämä ja kuntasektori. On organisoitava seudulle tehokas hanke- ja ko-keilutoiminta. Järjestäjänä ja koollekutsujana voisi olla kehittämiskeskus, kauppakamari, oppilaitokset ja yrittäjäjärjestöt.”

MDI:n fasilitointi, kyselyt ja työpajat tuottivat Oulun eteläisten seutukuntien tulevaisuuden tiekartan, jossa esitettiin lyhyemmän ja pitemmän aikavälin toimenpiteitä seuraaville 10 vuodelle. Tiekartassa esitetään tavoitteiksi: 1. osaajien ja osaamisen houkuttelu, 2. korkeakouluysteistyön rakenteet kuntoon, 3. yritysten ja oppilaitosten yhteistyö monikampus -mallilla, 4. alueiden yhteinen edunvalvontatyö, 5. luodaan osaajatarvekartoitus -työkalu, sekä 6. huolehditaan koheesiosta. Monia tiekartan toimenpiteitä on jo lähdetty viemään eteenpäin.

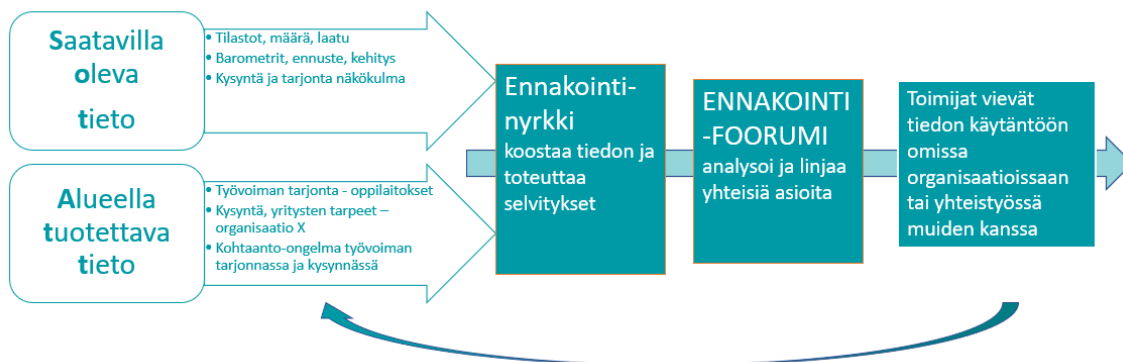
Monikampus -hankkeen ennakointi -työpaketin seuraava steppi oli alueellisen osaamisen ennakoinnin mallin pilotointi. Mallia varten tutkittiin, mitä muualla on tehty. Kymenlaakson ennakointimallia meille kävivät esittelemässä Etiäinen -hankkeen projektipäällikkö, YTT Yrjö Myllylä sekä ennakointiasiantuntija Edla Inkinen Kaakkois-Suomen Ely-keskuksesta. Lisäksi tehtiin yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen Tiedolla kohtaantoa -hankkeen kanssa, jossa on pureuduttu työmarkkinoiden kohtaanto kysymykseen ja sen ennakointiin. Keskusteluja käytiin myös Pohjois-Pohjanmaan liiton ennakointityön asiantuntijoiden kanssa.

Monikampus -hankkeessa pilotoitava osaamisen ennakoinnin malli

Kuviossa on kootusti esitetty ennakointimalli, jota pilotoidaan Raahen seutukunnassa talven 2021–22 aikana. Mallissa käytetään sekä saatavilla olevaa tietoa, eli valmiita, eri toimijoiden tuottamaa työelämä tietoja ja tilastoja, kuten talouden kehitystä kuvaavia työelämäbarometrejä, Tilastokeskuksen ja muiden viranomaistahojen tuottamaa tietoa yms. Lisäksi alueelta kerätään tietoa, jota ei ole mahdollista saada olemassa olevista tietokannoista. Erityisesti yritysten tarkemman tarpeen selvittäminen on tärkeää. Lisäksi oppilaitosten kautta saadaan tietoa tulevasta työvoimasta.

EHDOTUS OSAAMISEN ENNAKOINTIMALLIKSI, Monikampus-hanke

Saatavilla olevan tiedon osalta valinta on haastavaa, koska sinänsä ennakointitietoa on paljon tarjolla, mutta mikään niistä ei suoraan vastaa alueen osaamisen ennakointitarpeisiin. Monikampus -hankkeen alueen kannalta haaste on se, että saatavilla oleva tieto on usein maakuntatasoista johtuen tilastoinnista tai tietoturvaan liittyvistä syistä. Toinen haaste tiedoissa on se, että ne tarkastelevat osaamista yleensä joko tutkinto- tai ammattinimikkeiden kautta. Harvasta tietolähteestä on saatavilla tietoa yksityiskohtaisemmista osaamisen tarpeista. Kolmas haaste barometreissä ja ennusteissa liittyy tarkasteluajanjaksoon, joka on yleensä muutamia kuukausia. Tämä johtuu muun muassa talouden nopeista muutoksista, jotka vaikuttavat ennusteen laatimiseen paljon. Neljäs haaste on se, että suurin osa barometreistä liittyy nimenomaan osaamisen kysyntään, eli siihen, millaista osaamista työntäjän näkökulmasta tarvitaan. Huomattavasti vähemmän on tietolähteitä tai barometrejä, jotka seuraisivat osaamisen kehittämisen tarvetta työmarkkinoilla olevien tai sinne hakeutuvien joukossa.

Monikampus - hankkeessa päädyttiin käyttämään seuraavia tietolähteitä, joista koostetaan tiivis tietopaketti ennakointityötä tekevien tueksi ja päätösten taustaksi:

Ammattibarometri (Ely-keskus) keskittyy tuottamaan tietoa noin kahdesta sadasta ammattinimikkeestä ja niiden markkinatasapainosta seutukuntatasolla. Osaamisen ennakoinnin kannalta tarkastelu tuottaa kattavasti, systemaattisesti ja säännöllisesti tietoa ammattinimike -tasolla seurannan kohteena olevista ammateista.

[Alueelliset kehitysnäkymät](#) (TEM, ELY-keskukset, aluekehittäjät) sisältää ennusteen vuodeksi eteenpäin. Raportit julkaistaan kaksi kertaa vuodessa. Se tuottaa seutukuntatasolla tietoa nykytasosta ja näkymää seuraavan vuoden osalta elinkeinoelämästä, yritystoiminnasta, työttömyyden määrästä ja rakenteesta sekä osaavan työvoiman saatavuudesta. Arviot keskittyvät muutoksen suunnan ennakointiin, ei niinkään absoluuttisten arvojen tarkasteluun. Osaamisen ennakkoinnin kannalta julkaisusta saadaan arvokasta tietoa osaamisen tarpeesta yleisellä, seutukuntatasolla.

[PK-yritysbarometri](#) on Suomen yrittäjien, Finnveran ja TEM:n kaksi kertaa vuodessa tekemä barometri, joka kuvaa Pk-yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä laajasti alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. Tutkimuksesta saadaan osaamisen ennakointiin liittyen tietoa niistä tekijöistä, jotka vaikuttavat osaja- ja osaamistarpeeseen. Näitä tietoja ovat muun muassa yritysten rekrytointitarve, kasvuhakuisuus ja yritysten toimet osaavan työvoiman saantiin.

Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) [suhdannebarometri](#) julkaistaan kvartaaleittain tuottaen tietoa Monikampus-alueesta osana Pohjois-Suomea. Tarkastelutaso on toimialatason pääluokissa. Osaamisen ennakkoinnin kannalta barometrissa saadaan tietoa yritysten odotuksista henkilöstömäärän osalta.

[Pohjois-Pohjanmaan suhdannekehitys](#) (P-P liitto) tuottaa laajasti ennustemateriaalia maakunta-, toimiala- ja klusteritasolla. Ennusteet ulottuvat aina 2040-luvulle saakka. Osaamisen ennakkoinnin osalta tietoa saadaan väestökehityksestä, toimialojen ja klustereiden tarpeista.

[ForeAmmatti](#) on yritys, joka tuottaa ennustetietoa osaamisesta 1–3 vuoden aikaikkunalla ammattinimike ja tutkintotasolla. Tarkastelu on joko kunta- tai maakuntatasoista. Lisäksi palveluun kirjautuvien työnhakijoiden osaamistarpeesta on mahdollista saada tietoa päätöksenteon tueksi.

Opetushallituksen ylläpitämän **Vipunen** -tietopalvelun kautta on saatavilla hyvin laajasti tietoa koulutukseen hakeutumisesta, koulutuksen toteuttamisesta ja työhön sijoittumisesta eri koulutustasoilla.

[Työllisyyskatsaus](#) (TE-palvelut) tuottaa kattavasti tietoa työnhakijoista ja tieto päivittyy kuukausittain. Varsinaista ennustetta ei tuoteta, mutta seurannan säännönmukaisuus, kattavuus ja yksityiskohtaisuus kuntatasolla tarjoaa arvokasta tietoa.

Pilotointivaiheessa käytiin läpi myös markkinoilla olevia tekoälysovelluksia ja hakukoneanalytiikkaa, mutta tarkastelussa ei tullut vielä sellaisia ratkaisuja, jotka olisivat soveltuvia alueen osaamisen ennakkoinnin tarpeeseen. Tällä sektorilla kehitys on kuitenkin nopeaa ja uusia ratkaisuja kehitetään paljon, joten tilannetta tulee seurata ennakkoinnin menetelmiä kehitettäessä.

Osaamisen ennakkoinnin erilaiset aikaperspektiivit

Osaamisen ennakkoinnissa on tärkeää huomioida erilaisia aikaperspektiivejä, jotka liittyvät osaamisen tuottamiseen tai sen hankintaan. Lyhyellä tähtämellä koulutusorganisaatiot voivat tuottaa täydennys- ja muuntokoulutuksia, joilla vastataan työvoiman kysyntään yrityksissä. Tutkintokoulutukset ovat taas usean vuoden mittaisia, joten niiden kautta pystytään reagoimaan hitaasti kysynnässä tapahtuviin muutoksiin.

Alueelta tuotettava tieto

Osaamisen ennakkoinnissa tarvitaan alueelta tarkempaa tietoa niin työnantajilta kuin työnhakijoilta. Hankkeessa päädyttiin toteuttamaan kysely alueen työntäjille tarkennetun tarpeen selvittämiseksi. Kyselyssä keskitytään seuraavaan kahteen vuoteen. Kysymyksillä pyritään selvittämään työssä olevien tarpeita kuin myös tulevia rekrytoinnin kautta hoidettavia osaamistarpeita.

Yhtä lailla osaamisen ennakkointiin liittyy alueen työvoiman tarpeet osaamisen kartuttamiseen. Tämän tiedon kerääminen olisi mahdollista esimerkiksi kyselyjen kautta, mutta tätä ei toteutettu pilotointivaiheessa. Osaltaan tätä tietoa saadaan alueen oppilaitoksilta, joilla on tietoa erityisesti oman koulutustarjontaa liittyvästä kysynnästä.

Vuoropuhelun lisääminen ja toiminnan organisoituminen pilotointivaiheessa

Monikampus -alueella nousi vahvasti esille tarve kehittää vuoropuhelua työnantajien, oppilaitosten ja kehittämisorganisaatioiden välillä, jotta ennakkointia ja sen tulosten vientiä käytäntöön saataisiin vietyä eteenpäin. Alueella toimii useita toimijoita ja on tärkeää, että kaikilla on mahdollista saada osallistua kehittämiseen. Toisaalta riittävän nopean reagoinnin takia täytyy toiminta organisoida hyvin. Pilotointivaiheessa päädyttiin kaksipuolaiseen vaiheeseen, jossa ensimmäisessä

vaiheessa ”ennakointinyrkissä” käydään läpi saatavilla olevia tietoaineistoja sekä kerätään tarvittavat lisätiedot alueella sekä ennakoidaan. Tämän operatiivisen toiminnon lisäksi on tarkoitus testata ennakointifoorumia, jossa tehdään linjauksia pidemmän tähtäimen toimista ja tarpeista.

Lähteet:

Antikainen, Janne – Koivisto, Aleks – Soininvaara, Ilppo 2020, Rohkeat Jokilaaksot – osaamisen ennakkoinnin tiekartta. Koulutuskeskus Brahe ja Kajaanin ammattikorkeakoulu. Moniste.

Koskinen, Jari - Kaivo-oja, Jari - Inkinen, Sam 2019 Miksi tarvitsemme muutuskäykykyttä <https://sid-group.org/miksi-tarvitsemme-ennakointi-ja-muutuskäykykytta/> saatavilla 8.11.2021

Niinisalo, Tarja - Poursu, Laura 2018, Miten teillä ymmärretään ennakointi, Sitra <https://www.sitra.fi/blogit/miten-teilla-ymmarretaan-ennakointi/> saatavilla 8.11.2021.

Valtioneuvoston kanslia/tulevaisuustyö ja ennakointi -verkkosivu: <https://vnk.fi/tulevaisuus> saatavilla 8.11.2021.

2.2 Osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointi matkailualalla / Siipola Hannele

Matkailuelinkeino on ollut viime vuosina Suomen nopeimmin kasvava ja kansainvälistyvä toimiala. Matkailun kokonaiskysyntä oli vuonna 2019 yli 16 miljardia euroa ja ennen koronapandemiaa ennustettiin kasvua jopa 20 miljardiin euroon vuoteen 2028 mennessä (TEM). Matkailuala työllistää Suomessa noin 5,4 % työllisistä. Suomen matkailun kehittämistä ohjaa Suomen matkailustrategia, joka on laadittu vuosille 2019–2028. Tavoitteena on tehdä Suomesta Pohjoismaiden kestävin kasvava matkakohde. Suomessa Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa matkailupolitiikan painotuksista alan toimijoiden kanssa. Visit Finland osana Business Finlandia vastaa Suomeen suuntautuvan matkailun edistämisestä. (TEM.)

Ennakoinnin tarkoituksena on mahdollistaa matkailualan ja sen toimijoiden menestyminen pitkällä aikajänteellä. Epävarmoissa olosuhteissa ennakointi mahdollistaa tulevaisuuden muutoksiin varautumisen. Ennakointi onkin keskeinen osa toimintaympäristön muutosten ja vaihtoehtoisten tulevaisuuksien hahmottamis- ja seurantaprosessia. Erilaiset trendit, ilmiöt ja muutossignaalit ovat keskeinen osa ennakointia. Matkailualalle ennakointitietoa tuottavat valtakunnallisesti Visit Finland osana Business Finlandin ennakointia. Näiden toiminta rahoitetaan valtion budjetista. Ennakoinnissa Visit Finland tekee yhteistyötä globaalin verkoston kanssa tuottaakseen näkemyksiä kansainvälisen matkailun tulevaisuuden kysynnästä ja liiketoimintamahdollisuuksista. Yhteistyössä tavoitteena on koota kansainväliseen kysyntään pohjautuvaa laadullista tietoa Suomen matkailun tulevaisuuden suunnista globaalisti. Ennakointitieto tarjoaa matkailutoimijoille näkemystä kehittää liiketoimintaratkaisuja kansainvälisille markkinoille. Ennakoinnissa Visit Finland myös osallistaa eri toimijoita ennakointityöhön ja tuottaakin näin soveltamisosaamista liiketoiminnan kehittämiseksi. (Business Finland.)

Ennakointia tuotetaan ja hyödynnetään matkailun toimijoiden lisäksi myös koulutustoimijoiden osalta osaamisen tuottamiseksi tulevaisuuden tarpeisiin. Osaamisen ennakointifoorumi (OEF) on opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen yhteinen ennakoinnin asiantuntijaelin. Foorumi on toiminut vuodesta 2017 ja toimintasuunnitelma on vahvistettu vuoteen 2024 saakka. Ennakointikauden 2021–2024 päätavoitteena on luoda vaiheittainen pitkän ja keskipitkän aikavälin tiekartta koulutuksen, osaamisen ja oppimisen näkökulmasta. Foorumissa on edustuksena ohjausryhmän lisäksi yhdeksän eri aloja edustavaa ennakointiryhmää sekä ennakointiryhmien asiantuntijaverkostot. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut muodostavat yhden näistä ennakointiryhmistä. Ennakointiryhmän jäsenet (15–25 jäsentä) nimeää Opetushallitus. (Osaamisen ennakointifoorumi).

Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalveluiden ennakointiryhmän (MaRaMa) tehtävänä on Opetushallituksen ennakointisuunnitelman mukaisesti osallistua osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointiin sekä -tiedon tuottamiseen. Ennakointiryhmä myös edistää tiedon hyödyntämistä. Ryhmä tekee muuttuvien ja uusien osaamistarpeiden osalta aloitteita, suosituksia ja ehdotuksia koulutuksen kehittämiseksi eri koulutusasteille. Matkailun ennakointiryhmä myös tukee tarvittaessa alansa ammatillisen ja korkeakoulutuksen järjestämisessä tarvittavan osaamisen ja henkilöstön tarpeen ennakointia. (Osaamisen ennakointifoorumi.) MaRaMa on ennakoanut majoitus-, ravitsemis- ja matkailualan koulutus- ja osaamistarpeita vuoteen 2035 saakka. Tietoa voivatkin hyödyntää yritykset henkilöstön osaamisen kehittämisessä ja oppilaitosyhteistyössä.

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön toimialapalveluiden toimeksiannosta tuloksia julkistetaan toimialaryhmittäisinä raporteina. (Pk-toimialabarometri.) Syksyn 2021 Matkailun ja Majoituksen toimialaraportin mukaan alan lähiajan suhdannenäkymät ovat positiiviset ja paremmat kuin syksyllä 2020 pandemian pahimpaan aikaan. Kehittämistarvetta toimialalla nähdään eniten markkinoinnissa ja myynnissä. Myös rahoituksen, talouden ja laskentatoimen osalta koetaan kehittämistarvetta. Koettua tarvetta on myös henkilöstön ja heidän koulutuksensa kehittämiseen. Työvoiman saatavuus on yksi koetuista esteistä toiminnalle. (Pk-toimialaraportti.)

Ylläkerrotut strategiat, ennusteet ja raportit tuottavatkin hyvän kuvan koulutuksen suuntaamisiksi Kajaanin ammattikorkeakoulun toiminta-alueilla. Monikampus hankkeessa haluttiin kuitenkin vielä täsmentää hankkeen toiminta-alueen toimijoiden näkemyksiä kehittämistarpeista. Keväällä 2020 Monikampus -hankkeessa kartoitettiin Kalajoen ja Raahen alueilla matkailuyritysten osaamisen kehittämistarpeita yhdessä alueen Matkailu- ja ravitsemisalalan toimijoiden kanssa. Tavoitteena oli vastata alueen täsmä osaamistarpeisiin Kajaanin ammattikorkeakoulun koulutustarjonnalla ja palveluilla sekä saada tietoa koulutuksen ja yritys yhteistyön kehittämiseksi. Kartoitus tehtiin juuri korona pandemian puhkeamisvaiheessa eikä osaamisen kehittämisen ollut yritysten prioriteettilistalla kärjessä. Vastauksia kyselyyn tulikin vähän mutta ne olivat hyvin samansuuntaisia.

Raahen seudulla osaamiskartoitukset tehtiin yhteistyössä Raahen seudun yrityspalveluiden kanssa. Kartoitustyössä oli mukana myös Koulutuskeskus Brahen Palvelualat. Kyselyyn vastasi viisi yritystä, joiden henkilöstömäärä oli reilut 30 henkilöä (lisäksi kausihenkilöstö). Kalajoella osaamiskartoitukset tehtiin yhteistyössä Kalajoen Matkailuyhdistyksen ja Kalajoen kaupungin yrityspalvelukeskuksen kanssa. Kyselyyn vastasi 6 yritystä, joiden yhteenlaskettu henkilöstömäärä oli reilut 27 henkilöä ja arvioitu kausihenkilöstö noin 64 henkilöä.

Toimialabarometrin (syksy 2021) ja Osaamisen MaRaMan kehittämisfoorumin vuoteen 2035 ennakoimia kehittämistarpeita myötäillen osaamistarpeeksi tunnistivat kaikki kyselyyn vastanneet palveluihin, viestintään ja markkinointiin liittyvän digiosaamisen. Toisen alalle ennustetun osaamistarpeen Markkinointi- ja myyntiosaamistarpeen tunnistivat kaikki Raahen seudulta vastanneista ja 5 vastaajaa Kalajoelta. Talousosaamiseen liittyvää osaamisen kehittämistarvetta ilmoitti tunnistavansa vain 5 vastanneista. Muita osaamisen kehittämistarpeita tunnistettiin tuoteistamis- ja tuotekehitys osaamisessa (7 vastaajaa) sekä kielitaito (7 vastaajaa). Esimerkiksi Rekrytointiosaamisen kehittämistarpeen tunnisti vain 2 vastanneista, vaikka toimialabarometriin (syksy 2021) mukaan toiminnan esteeksi tunnistettiin työvoiman saatavuus. Toki osaamistarvekysely tehtiin juuri koronapandemian alkuvaiheessa, jolloin yritysten näkymät olivat erittäin epävarmat eikä henkilöstön saatavuus ollut toiminnan jarru. Muita osaamisen kehittämistarpeita, joita tunnisti alle puolet vastaajista olivat palvelu- ja/ palveluliiketoiminta osaaminen, ritäjäyysosaaminen, esimies- ja HRM osaaminen, korjaus/huolto-osaaminen ja siivousosaaminen. Osaamisen kehittämistarve tunnistettiin pääsääntöisesti suorittavan tason henkilöstölle (7 vastaajaa). Johto- ja esimiestehtävissä toimiville osaamisen kehittämistarpeen tunnisti alle puolet

vastanneista (4 vastaajaa). Koulutusmuotona tarvetta on täydennyskoulutukselle työn ohessa verkko- tai monimuotototeutuksena.

Kyselyssä kartoitettiin myös näkemyksiä alueellisista kehittämistarpeista. Näitä tunnistettiin Raahen seudulla aktiviteettiohjelmajärjestelmän (3 vastannutta) sekä tapahtumatuotannon (3 vastannutta) ja majoitustoiminnan (3 vastannutta) osa-alueilla. Kalajoen alueella vastanneet yrittäjät näkivät alueensa kehittämistarpeina luontomatkailun (kaikki eli 6 vastannutta), tapahtumatuotannon (6 vastannutta), aktiviteetti- / ohjelmajärjestelmän (5 vastannutta) sekä kulttuurimatkailun (3 vastannutta).

Nyt korona pandemian aikaisia rajoituksia purettaessa Monikampus hankeen toiminta-alueella Kalajoella ja Raahessa on aistittavissa jälleen aktiivinen kehittämissilmapiiri. Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategian 2021–2023 (2027) mukaan alueen matkailun vetovoimatekijät kohtaavat uudessa tilanteessa hyvin matkailun trendien kanssa. Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategian visiona on olla Suomen voimakkaimmin kasvava ja vetovoimaisin ympärivuotinen matkailumaakunta. Vuoden 2020 kotimaan matkailun kasvu Kalajoella ja koko Pohjois-Pohjanmaan matkailussa näyttääkin positiivista valoa kotimaan matkailun kehittämismahdollisuuksista ja koronapandemiasta selviytymisestä. Positiivisemmassa tilanteessa jaksetaankin jälleen suunnata ajatuksia ja voimavaroja myös osaamisen kehittämiseen yhteistyössä koulutuksen tarjoajien kanssa.

Lähteet:

Business Finland. Saatavilla 5.10.2021. [Matkailun ennakointi - Business Finland](https://www.mara.fi/toimiala.html) MaRa. Saatavilla 9.10.2021. <https://www.mara.fi/toimiala.html>

Osaamisen ennakointifoorumi. Saatavilla 5.10.2021. <https://www.oph.fi/fi/palvelut/osaamisen-ennakointifoorumi-oef>

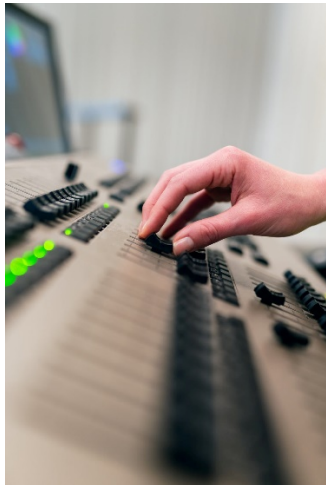
Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategia 2021-2023. Saatavilla 10.10.2021. https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2021/05/Matkailustrategia_Pohjois-Pohjanmaan-liitto_2021-2023.pdf

Samuli Leveälähti, Jenna Nieminen, Kari Nyssölä, Vihtori Suominen, Suvipilvi Kotipelto (toim.) .Osaamisrakenne 2035. Opetushallitus. Saatavilla 5.10.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaamisrakenne_2035.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavilla 5.10.2021. [Matkailu - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](https://tem.fi)

Työ- ja elinkeinoministeriö. Pk-toimialabarometri: Matkailu- ja majoitus, syyskuu 2021. Saatavilla 9.10.2021. <https://tem.fi/julkaisu?pubid=URN:NBN:fi-fe2021100549396>

2.3 Osaamisen ennakointi teknologiateollisuudessa / Tikkanen Hannu

Osaamisen ennakointi ei ole ennustamista, vaan perustuu ajatuksiin kehityssuunnista, kehitystrendeistä ja käsitykseen tulevaisuuskuvasta. Trendeihin vaikuttaa myös maailmantalous, sillä monet yritykset toimivat kansainvälisillä markkinoilla. Yllättävät muutokset ovat mahdollisia, kuten koronapandemia on osoittanut. OPH on käynnistänyt ennakointiprosessin, jossa aluksi rakennettiin vuoteen 2035 ulottuva tulevaisuuskuva. Keskeisiä lähtökohtia prosessissa on odotetusti digitalisaatio ja teknologinen kehitys. Digitalisaatio on muuttanut ja muuttaa toimintatapoja yrityksissä ja asiakkaiden käyttäytymisessä. Uusia työpaikkoja syntyy tämä lähtökohdan mukaisesti erityisesti korkean teknologian yrityksiin sekä pitkälle jalostettujen tuotteiden jalostukseen ja markkinointiin. Myös ekologisuus nähtiin tärkeänä muutoksen tekijänä.

Edellä mainittuihin näkemyksiin muutoksesta on helppo yhtyä, mutta kun tarkastellaan osaamistarpeita konkreettisesti, on asia jo paljon vaikeampi. Monikampus-hankkeessa haastateltiin vuoden 2020 alussa Pohjois-Pohjanmaan eteläisen alueen teollisten yritysten johtoa ja havaittiin, että näkemys osaamis-tarpeesta oli monessa yrityksessä samantapainen. Teollisissa yrityksissä ei ole useinkaan yhtä tai kahta oikeaa osaamisprofiilia tai koulutusta, mikä riittäisi nyt ja tulevaisuudessa. Tarvitaan oppimiskykyä ja motivaatiota. Tausta teolliseen työhön voi olla moninainen, jos on halua oppia. Tarvitaan kuitenkin monia perustaitoja ja -tietoja, jotta oppiminen on mahdollista. Tämä on haaste koulutusorganisaatioille nyt ja tulevaisuudessa.

OPH ennakointiprosessissa tunnistettiin tärkeimpiä osaamistarpeita 30 toimialaryhmän osalta. Asiakaslähtöinen palveluiden kehittämisosaaminen sekä kestävä kehityksen tuntemus nousivat kaikissa esille. Asiakaslähtöisen palveluiden kehittämisosaamisen merkitys painottuu palvelusektorilla, mutta Monikampuksen haastatteluissa tämä nousi esille myös teollisuuden tehtävissä. Tulevaisuudessa tarvitaan osaamista ja ratkaisuja vuorovaikutteiseen asiakaspalveluun, jossa palvelumuotoilun ja automaation rooli korostuu. Myös kestävä kehityksen tuntemus on tärkeä perustaito monilla teollisuuden aloilla. Kestävä kehityksen osaamisen merkitys voi kasvaa edelleen, jos yhteiskunnallinen kehitys jatkuu ekologisempaan suuntaan. Ei liene yllätys, että digitaalisten ratkaisujen ja alustojen hyödyntämisaamiseksi nousi esille.

OPH:n selvityksessä oppimiskyky nähtiin tärkeänä osaamisena, mutta työelämän kannalta esille nousi myös henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen ja johtaminen. Tätä tukee Monikampuksen haastattelut Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella. Ongelmanratkaisutaidot ja tiedon arviointitaidot ovat puolestaan keskeisiä metataitoja. Johto- ja asiantuntijatehtävien yhteisiä osaamistarpeita ovat muun muassa etä- ja virtuaali-palveluiden hallinta, tiedon arviointitaidot, digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen, digitaalisten toimintojen tutkimus ja kehittäminen, monialaisten verkostojen johtaminen, osaamisen tuotteistaminen, mobiilisovellusten hallinta ja hyödyntäminen, älykkäisiin järjestelmiin liittyvä osaaminen, esineiden internet (IoT) -osaaminen sekä digitaalisten toimintojen hallinta- ja ohjaustaidot. Lisäksi raportissa tarkastellaan myös jatkuvan oppimisen haasteita. Jatkuvan oppimisen kehittäminen on monille oppilaitoksille iso haaste, sillä niiden toiminta painottuu usein tutkintojen tuottamiseen. Millä jatkuvaan oppimiseen voidaan vastata ja miten se on riittävän ketterää vastaamaan myös muuttuviin tarpeisiin? Onko yksi ratkaisu ns. mikrotutkinnot, joilla täydennetään tutkinnon jälkeistä osaamisen tarvetta?

Osaamisen ennakointifoorumin Prosessiteollisuuden ja tuotannon ennakointiryhmä arvioi työllisten määrän kasvua ennakoitiin hyvin voimakkaasti kemiallisten tuotteiden valmistukseen, että paperin- ja sahatavaran valmistukseen. Koska työvoima- ja koulutustarve-ennakointi perustuu hyvin paljon työllisten määrän muutokseen, toteaa ennakointiryhmä kannanotossaan, että voimakkaisiin työllisten määrän kasvuihin tulee suhtautua varovaisuudella. Ryhmän huomio on tärkeä, sillä markkinat kuitenkin määrittävät pitkälti tuotannon kasvua ja samalla työvoimatarvetta.

Teollisten alojen koulutuksissa, joiden opiskelijamäärät ovat pieniä, on huolehdittava valtakunnallisen koulutustarjonnan koordinaatiosta. Koulutus on yksi tapa ennakoita työvoimatarvetta, mutta foorumin mukaan osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen tärkeää etenkin ulkomaisen työvoiman osalta.

Aiemmin viittasin siihen, että opiskelussa tärkeää on luoda valmiuksia oppia. Myös ennakointifoorumi korosti matemaattis-luonnontieteellisenosaamisen turvaaminen tärkeyttä esimerkiksi prosessi-teollisuudessa. Tärkeää olisi myös innostaa tyttöjä opiskelemaan LUMA-aineita. Foorumi korosti samaa asiaa, kuin mitä Kainuussakin on huomattu esimerkiksi metalliteollisuuden ja prosessiteollisuuden osalta. Mielikuvat teollisuudesta syntyvät jo kotona. Foorumin mukaan opintojen ohjauksella voidaan saada teollisuuden alat näkyviksi. Olisi myös hyvä vaikuttaa vanhempien mielikuviin, tämä on jo huomattu monissa oppilaitoksissa. Foorumin mukaan opinto-ohjaus on merkittävässä roolissa niin koulutuksen nivelvaiheissa kuin opintojen läpäisyn tukemisessa. Opinto-ohjauksen tulee perustua ajantasaiseen ja oikeaan tietoon toimialalla tarvittavasta osaamisesta ja työvoimatarpeista.

Mikä on tilanne Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Onko tilanne poikkeava muusta maasta? Koronakriisi on saanut suuren huomion myös näillä alueilla ja on ehkä heikentänyt kokonaiskuvaa tulevaisuuden osalta. Matkailu ja muut palvelualat ovat kärsineet ehkä eniten ja niiden tulevaisuuden ennakointi on vaikeinta. Teollisuuden tilanne ei näytä yhtä huonolta, vaan tilanne on vuoden 2020 lopusta alkaen ollut TEM:n alueellisten kehitysnäkymien raportin mukaan jo paljon parempi. Raportin julkaisun aikaa näkymät olivat kuitenkin vielä epävarmempia kuin nyt. Myös syksyn PK-yritysbarometrin näkemykset tulevaisuudesta olivat vielä laskeva. Tämä kertoo ennakkoinnin vaikeudesta, on vaikea nähdä kauemmaksi tulevaisuuteen epävarmuustekijöiden kasvaessa. Pk-yritysbarometrissa todetaan, että osavasta työvoimasta on pidetty kiinni talouden supistumisesta huolimatta, tämä kertoo osavan työvoiman roolista osana yritysten kilpailukykyä. Digitaalisuus ja siihen liittyvä osaaminen ja siitä saatava hyöty, on nähty entistä hyödyllisemmäksi yritysten kannalta.

Kainuun suhdannekatsauksessa vuoden 2020 joulukuulta nähdään myös positiivisia merkkejä kaivannaisteollisuuden ja elintarvikeklusterissa. Kaivannaisteollisuus on hyvä esimerkki ennakointiin liittyen. Akkuteollisuudelle on pitkälläkin tähtäimellä hyvät näkymät sähköautojen yleistyessä mahdollisesti hyvinkin nopeasti. Akkuteollisuus, ei siis pelkästään kaivosteollisuus kasvaa ja on näillä näkymin tärkeä kasvun ala myös Pohjois-Pohjanmaalla. Teollisten

työpaikkojen lisääntyminen on haaste myös koulutukselle ja sen ennakoinnille. Tähän on jo vastattukin, mutta tarvetta osaamistarpeiden ennakoinnille on myös jatkossa. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi insinöörikoulutuksen uutta suuntaamista prosessiteollisuuden puolelle. Monien alojen ennakointia vaikeuttaa lyhyellä tähtäimellä suhdanne-vaihtelut. Matkailu on koronan myötä tästä esimerkki, mutta myös metalliala suhdanneherkkänä alana on haastava ennakoitava. Kainuun osalta ennakointia vaikeuttaa myös avoimien työpaikkojen määrän kasvu ja kohtaanto-ongelma. Osaaminen tai oikeastaan sopivan osaamisen puute on Kainuun osalta yksi pullonkaula kasvulle. Tämä ei ole pelkästään koulutuksen suuntaamisen haaste, vaan liittyy alueellisiin rakenne-muutoksiin ja vetovoimaan.

Lähteet:

Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2020, TEM. saatavilla 3.5.2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162491/TEM_2020_50.pdf

Kainuun suhdannekatsaus 2020 1.puolivuosi. saatavilla 3.5.2021, https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2020/12/Kainuun-suhdannekatsaus_joulukuu2020-1.pdf

Osaaminen 2035, OPH 2019. saatavilla 29.4.2021, <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaaminen-2035>

Prosessiteollisuuden kannanotto, OPH 2019, saatavilla 29.4.2021 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/prosessiteollisuus_kannanotto_10.9.2020_0.pdf

PK- Yritysbareometri, syksy 2020. saatavilla 3.5. 2021, https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_pk_barometri_syksy2020_vk_raportti.pdf

3 Alueellista kehittämistyötä Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella / Ritola Jaana

Raahen seutukunnalla on merkittävä perinne koulukaupunkina. Raahen kaupungin strategiassa korostuu osaamisen merkitys kaupungin elinvoiman kehittämisessä, mikä tukee vahvasti alueen koulutuksen järjestäjien tavoitteita monipuolisen koulutustarjonnan vahvistamisesta tiiviissä yhteistyössä yritysten kanssa. Koulutuskeskus Brahen strategian ytimessä ovat asiakaslähtöisyys, innovatiiviset koulutusratkaisut sekä moniosaajuus, joiden avulla haetaan aktiivisesti ratkaisuita osaajatarpeiden varmistamiseksi.

Monikampus-mallin lähtökohdat

Mistä toisen asteen osaajia? Mistä korkea-asteen osaajia? Miten vahvistaa TKI-toimintaa? Löydetäänkö ennakoitiin selkeämpiä toimintamalleja? Nämä valtakunnallisestikin eri alueita pohdituttavat kysymykset alkoivat nousta esille enenevässä määrin myös Raahen seutukunnassa 5–10 vuotta sitten. Yrityksiltä tullessiin viesteihin haluttiin lähteä hakemaan aktiivisesti ratkaisuita alueen kehittämistoimijoiden yhteistyönä. Kehittämistyön alkuvaiheesta lähtien toimijoille oli selvää, että korkeakoulutuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen halutaan lähteä miettimään uudenlaisia, perinteisiä koulutusmalleja ketterämpiä ja innovatiivisempia vaihtoehtoja, joissa korkeakouluyhteistyö lähdetään rakentamaan alueella jo toimivan koulutusverkoston yhteyteen. Näin saadaan hyödynnettyä alueella jo olevien koulutuksen järjestäjien ja yritysten pitkäaikainen ja tiivis yhteistyö myös korkea-asteen koulutusten ja yhteistyön käyttöön. Syntyi Monikampus-malli, jonka koordinaattorina Koulutuskeskus Brahe alueella toimii. Mallin lähtökohdana on alueen yritys- ja elinkeinoelämän, koulutuksen järjestäjien ja julkisten toimijoiden yhteistyö, joiden yhteistyönä kartoitetaan ja ennakoidaan työntajien osaamistarpeita sekä varmistetaan tarvittava koulutettu ja osaava työvoima alueelle.

Monikampus-mallin ideana on ollut lähteä kehittämään eri koulutusasteiden tarjontaa alueella jo olemassa olevaa koulutustarjontaa kehittäen sekä koulutuksen järjestäjiä ja niiden infraa hyödyntäen. Mallin rakentumisen kantavana ajatuksena on ollut monipuolisen koulutustarjonnan kehittäminen alueen elinkeinoelämän tarpeiden pohjalta. Näin on saatu varmistettua alueen yritysten osaavan työvoiman saatavuus. Monikampus-tavoite jakautuu kahteen pääosiin: korkeakoulupolkujen ja yhteistyön sekä TKI-toiminnan ja ennakkoinnin kehittämiseen.

Korkeakouluysteistyön merkitys alueen elinkeinoelämän ja osaamisen kehittämisessä alkoi näkyä Raahen seutukunnassa nopeasti sen jälkeen, kun alueen korkeakoulutukset päättyivät 2010-luvun alkupuolella. Monikampus-mallin avulla haluttiin lähteä hakemaan uudenlaisia ratkaisuita osaajien saatavuuteen ketteriä ja joustavia koulutusmahdollisuuksia hyödyntäen. Monikampus-mallin kantavana ajatuksena on ollut alusta lähtien yhteistyö usean eri korkeakoulukumppanin kanssa. Yhteistyötä onkin rakennettu mm. KAMKin, Oulun AMK:n, Centrian, Lapin AMK:n, Savonian ja Oulun yliopiston kanssa. Monikampuksen korkeakoulumahdollisuudet ovat jakaantuneet toiminnallisesti kahteen kokonaisuuteen, jotka huomioivat sekä alueen opiskelijat että yritykset: koulutusväylien rakentaminen kaikilta toisen asteen koulutusaloilta korkea-asteelle sekä alueen elinkeinorakennetta ja yritys- ja elinkeinoelämää palvelevien korkeakoulualoitusten tuominen osaksi alueen koulutustarjontaa.

Monikampus-mallin tavoitteet

Monikampus-mallin ensimmäisenä tavoitteena oli kartoittaa alueen yritysten korkea-asteen osaajatarpeet sekä lähteä tekemään työtä sellaisten korkeakoulualoitusten tuomiseksi alueelle, joiden osaajapula alueen yrityksissä on merkittävin. Alueen yritysten kilpailukyvyyn kannalta merkittävimmäksi nousi insinööriosajien varmistaminen sekä it-alan ja sosiaali- ja terveysalan osaajien tarve. KAMKin kanssa toteutettavien insinööri-, tradenomi- ja sairaanhoitajakoulutusten myötä alueen yrityksille pystytään takaamaan entistä joustavammin osaavaa työvoimaa sekä samaten pystytään vahvistamaan yritysten ja korkeakoulujen yhteistyö ja TKI-toiminnan kehittyminen alueen elinkeinorakenteen ja elinvoiman kannalta merkittävillä aloilla.

Monimuotoiset opiskelumahdollisuudet ovat tuoneet mahdollisuuden osaamisen kehittämiseen niin nuoriso- kuin aikuisopiskelijoille. Yhteistyössä KAMKin kanssa Raahen seudulla opiskelee tällä hetkellä jo noin 200 opiskelijaa monimuoto- ja päivämuotoisissa korkeakoulutuksissa eri aloilla. Korkeakoulutusaloituksilla on merkittävä rooli myös alueen elinvoimaan ja väestökehitykseen. Jo tässä vaiheessa alkaneet korkeakoulualoitukset ovat tuoneet alueelle uusia asukkaita.

Sitran julkaisemassa Miten osaajat liikkuvat alueilla -selvityksestä käy selkeästi ilmi, miten tärkeää alueille on toiselta asteelta valmistautuvien sitouttaminen alueen työelämään ja toisaalta kuinka merkittävä rooli kattavalla koulutustarjonnalla on alueen vetovoimaisuudelle. Uudet koulutusmahdollisuudet takaavat uusien opiskelijoiden asettumisen Raahen alueelle ja korkea

työpaikkaomavaraisuus sekä alueen osaajatarve takaavat puolestaan hyvät työllistymismahdollisuudet Raahen seutukunnassa koulutuksen jälkeen, jolloin osaajat jäävät alueelle valmistumisen jälkeen. Tiivis yhteistyö toisen asteen ja korkea-asteen osalta tukee myös uudenlaisten moniosaamiseen tähtäävien koulutusmahdollisuuksien rakentumisessa, jotka on nähty tulevaisuuden työelämän yhtenä merkittävimpänä tietotaitona ja valttina työllistymiselle jatkuvan uranaikaisen osaamisen hankkimisen rinnalla.

Monikampus-mallin toisena merkittävänä tavoitteena on ollut eri koulutusaloille rakennetut korkeakouluväylät toiselta asteelta korkea-asteelle, jotka puolestaan takaavat alueen opiskelijoiden mahdollisuuden jatkaa opintoja joustavasti toiselta asteelta korkeakouluihin. Opiskelijoille on tarjolla tällä hetkellä kattava määrä polku- ja väyläopintomahdollisuuksia eri korkeakouluihin ja näiden hyödyntäminen on näyttäytynyt jo tällä hetkellä positiivisesti eri alojen opiskelijoiden osalta, jotka haluavat jatkaa opintoja toiselta asteelta valmistumisen jälkeen.

Monikampus-mallin kolmantena merkittävänä tavoitteena on ollut alueen TKI-toiminnan vahvistaminen. Monikampus-mallin myötä alueen TKI-toimintaa ja ennakointia on viety eteenpäin moniammatillisessa kehittäjäverkostossa alueen elinkeinoelämää ja elinvoimaa kehittävällä tavalla. Yhtenä esimerkkinä InduSTAR-hankeyhteistyö alueen digitaalisuuden vahvistamiseksi mm. älykkeitä teknologioita ja virtuaalitodellisuutta hyödyntävien teknologioiden avulla, jossa toisen asteen ja korkea-asteen koulutukseen on pystytty integroimaan VR-, AR-, holoteknologiaa yhteistyössä yritysten kanssa. Tämä kaikki kehittämistyö yhdistettynä alueellisen ennakkoinnin vahvistamiseen vastaa siihen elinvoiman kehittämisen tavoitteeseen, joka alueelle on yhdessä asetettu.

Yhteenveto

Monikampus-mallin kehittäminen tukee erittäin hyvin alueen strategisia tavoitteita sekä yhteistä tahtotilaa elinvoiman kehittämiseksi. Monikampus on vaatinut alueen toimijoiden pitkäjänteistä yhteistyötä ja avointa vuoropuhelua. Seudulla vallitseva yhteinen tahtotila on antanut hyvän perustan Monikampus-mallin rakentumiselle. Monikampus-mallin avulla on pystytty kehittämään ennakkointityötä sekä tiivistämään yritys- ja elinkeinotoimijoiden, koulutuksen järjestäjien sekä kehittämisspalveluiden yhteistyötä. Monikampus-erinomaisena puolena on sen joustavuus. Samalla tavalla kuin Monikampus-malli luotiin palvelemaan yritysten muuttuvia ja

joustavia osajatarpeita, myös malli itsessään on muokkautunut ajan saatossa alueen elinvoiman vaatimalla tavalla. Monikampus-mallin kyvystä vastata tämän ajan tarpeisiin kertoo lisäksi se, että mallia on haluttu monistaa myös muille alueille osajasaatavuuden ja koulutustarjonnan laajentamisen kehittämistyöhön. Se on sitä alueellista ja valtakunnallista vaikuttavuutta, jonka eteen mielellämme Brahessa ja Raahen seudulla toimimme.

Lähteet:

Industar – AR-ratkaisut teollisissa ympäristöissä ja yritystoiminnan luomisessa
<https://www.brahe.fi/tietoa-brahesta/hankkeet/industar>

Raahen kaupungin strategia 2017–2021 <https://www.raahe.fi/paatoksenteko/kaupunkistrategia>

3.1 KAMK korkeakoulutoimijana Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella / Saren Matti

Koulutuksen katsotaan olevan yksi keskeisimmistä yhteiskunnallista tasa-arvoa ja stabiilisuutta luovista ja oikeudenmukaisuutta mahdollistavista instituutioista (Kailaheimo-Lönnqvist ym. 2020). Taaksepäin katsoessa on näyttänyt, että erityisesti korkea-asteen koulutuksen osalta alueellinen saavutettavuus ja kasvukeskusten vahvistuminen ovat vuorotelleet korkeakoulupolitiikan ohjaavina tekijöinä. Näitä tavoitteita on ohjattu korkeakoulujen rahoitusmallin ja koulutusvastuiden säätelyllä.

Ammattikorkeakoulujen rahoitus on rakennettu äärimmäisen kilpailulliselle perustalle. Rahoituksesta noin kolme neljänestä määräytyy tavoiteajassa valmistuvien tutkintojen perusteella. Korkeakoulut neuvottelevat neljän vuoden välein *tutkintokaton*, jonka ylittävät tutkinnot eivät kuulu rahoituksen piiriin, samoin tavoitteen alle jäävä tutkintomäärä ei tuota rahoitusta (OKM, 2019). Kokonaisrahoitus ilman arvonlisäverokompensaatiota on laskenut vuoden 2012 941,9 M€:sta vuoden 2021 748,7 M€:an, samaan aikaan tutkintomäärät ovat kasvaneet 23 832:sta vuoden 2021 tavoitteeseen 32 356 tutkintoon.

Kasvava tehostamisen paine ja tutkintokohtaisen rahoituksen kaventuminen ovat johtaneet korkeakoulujen omaehtoiseen alueellisen kädenjäljen supistamiseen. Viimeksi kuluneen seitsemän vuoden aikana 43 toimipistettä tai koulutusyksikköä on päätetty lakkauttaa ja toimintaa on keskitetty maakuntakeskuksiin ja kasvualueille. (Nenonen 2020)

Tämä kehitys tukee ammattikorkeakouluille asetettua tehtävää ”... antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua.” (Ammattikorkeakoululaki 4 §). Samalla se kuitenkin kaventaa samaisen lain ja pykälän kohtaa ”Ammattikorkeakoulun tehtävänä on lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulun tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen.”, siten että toiminnot keskittyvä alueellisesti.

Alueellisen hyvinvoinnin näkökulmasta kehittämis- ja innovaatiotoiminta tukee yritystoiminnan, ja tätä kautta elinvoiman ylläpitämistä ja kasvua. Kattava korkeakoulutusverkosto ja läsnäoleva opettaja- ja tutkimushenkilöstö näyttäytyy voimavarana alueelliselle hyvinvoinnille. Ammattikorkeakoulujen merkitys erityisesti PK-sektorin osaavan työvoiman saatavuudelle sekä kehitystoiminnalle on erityisen merkittävä (Laitinen-Väänänen ym. 2013). Ammattikorkeakoulujen merkittävänä tehtävänä nähdään myös rooli kansainvälistäjinä sekä koulutusverkoston ankkureina, joiden kautta koko korkeakoulutuksen alueellista saavutettavuutta voidaan parantaa (Sirén 2021).

Vuoden 2019 aikana levinnyt pandemia COVID-19 sekä tätä aiemmin aloitettu korkeakoulujen Digivisio-2030 ovat tuoneet käytäntöön etäopiskelun. Saavutettavuuden kannalta digitaaliset ratkaisut ovat parantaneet koulutuksen saavutettavuutta, mutta samalla ne näyttävät polarisoivat

opiskelijoita niihin, joilla on tarvittavat perustaidot ja osaaminen ja niihin, joille digitaaliset ratkaisut ovat *de-facto* saavuttamattomia. Akava Worksin tutkimuksen (Venäläinen 2020) mukaan korkeakouluopiskelijoista kaksi kolmasosaa näki etäopiskelun hyvänä vaihtoehtona, mutta samalla 59 % koki henkilökohtaisen ohjauksen puuttumisen haasteena. Tämän lisäksi etäopiskelun kuormittavuus on koettu merkittävästi suuremmaksi kuin perinteisen lähiopetuksen. Noin 60 % vastaajista arvio olevansa joko uupumisriskissä tai täysin uupunut (Salmela-Aro & Peltola 2020).

Etäopiskelun merkitys tulee jatkossa selvästi kasvamaan. Se ei kuitenkaan tue täysin ammattiin liittyviä kädentaitojen kehittymistä, sosiaalisen kasvamisen ja -älykkyyden kehittymistä tai opiskelijan kiinnittymistä työelämään ja opiskelualueeseensa. Pahimmillaan yhteiskunnan voimakas panostus etäopetukseen voi syventää osaamis- ja oppimiseroja, vahvistaa alueellista epätasa-arvoa ja kiihdyttää kaupungistumista. (Brunila 2020.)

Erittäin merkittävä päätös koulutuksen tasa-arvon näkökulmasta on vuoden 2020 joulukuussa säädetty oppivelvollisuuslaki. Sen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa, sekä kaventaa oppimiseroja ja koulutuksellista tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta (OKM, 2020). Oppivelvollisuus laajenee koskemaan perusopetuksen jälkeistä toisen asteen koulutusta alle 18 ikävuoteen saakka. Maksuttomuus opiskelijalle edellyttää järjestävältä alueelta rahoitusta mm. oppimateriaaleihin, työvälineisiin ja koulukuljetuksiin. Kasvavaa kustannusta tullaan osin rahoittamaan valtion taholta, mutta väistämättä osa siitä lankeaa myös järjestävän alueen kannettavaksi.

Monikampus-hanke pyrkii löytämään ratkaisuja edellä nostettuihin haasteisiin. Tarjoamalla vaihtoehdoisen korkeakoulutuksen paradigman digitaaliselle opetukselle. Lähiopetuksen laaja saavutettavuus ja ohjauksen tuominen tukemaan ajasta ja paikasta riippumatonta oppimista mahdollistaa opiskelun ja jatkuvan oppimisen myös kasvukeskusten ulkopuolella. Tämä tukee TKI-toimintojen ja oppimisen yhdistämistä, joka on edellytys alueellisen ja kehittyvän PK-yrityskannan tukemiseen. Merkittävä ratkaisua kipeästi tarvitseva komponentti on rahoituksen rakenne toiminnan vakinaistamiseksi.

Kuvassa allekirjoitetaan Raahen kaupungin (talousjohtaja Päivi Määttä) ja KAMKin (rehtori Matti Saren) yhteistyösopimusta koulutusten ja kehittämistyön toteuttamiseksi 23.9.2021.

Lähteet:

Brunila, K. & Lundahl, L. 2020. Youth on the Move. Tendencies and Tensions in Youth Policies and Practices. Helsinki: Helsinki University Press. saatavilla 1.9.2021 <http://hdl.handle.net/10138/314038>

Kailaheimo-Lönnqvist A., Kilpi-Jakonen, E., Niemelä, M. & Prix, I. 2020. Eriarvoisuus koulutuksessa. Teoksessa Maija Mattila (toim.) Eriarvoisuuden tila Suomessa 2020, Kalevi Sorsa-säätiö 2020. Helsinki: Copy-set Oy, 93–126. saatavilla 1.9.2021 https://sorsafoundation.fi/wp-content/uploads/2020/08/Eriarvoisuus2020_web2.pdf

Laitinen-Väänänen S., Vanhanen-Nuutinen L., Ahmaniemi R., Boman S. & Lamppu V-M., 2013 PK-Yrittäjien ja ammattikorkeakoulujen yhteistyö ja alueellinen vaikuttavuus, Suomen Yrittäjät. Nenonen, M. 2020. Tulokset paranevat, miten käy laadun? : Tulospohjainen rahoitusmalli koulutuksen tuloksellisuuden ja laadun kehittäjänä ammattikorkeakouluissa. Väitöstutkimus. saatavilla 1.9.2021 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-3426-0>

Opetus- ja kulttuuriministeriö, verkkosivut 2019. saatavilla 1.9.2021 <https://minedu.fi/-/korkeakouluille-uusi-rahoitusmalli>

Opetus- ja kulttuuriministeriö, verkkosivut 2020. Saatavilla 1.9.2021 <https://minedu.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>

Salmela-Aro K. & Peltola, A., 2020. Yliopisto-opiskelijoiden hyvinvointi jatkaa laskuaan. saatavilla 1.9.2021 <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/opetus-ja-opiskelu-yliopistossa/yliopisto-opiskelijoiden-hyvinvointi-jatkaa-laskua>

Sirén H. 2021 AMKit yhteistyöllä eteenpäin, Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Venäläinen, E. 2020. Korkeakouluopiskelu korona-aikana. Keskeisiä tuloksia Akava Worksin kyselytutkimuksesta, toteuttaja Aula Research, Helsinki: Akava. saatavilla 1.9.2021 https://akava-works.fi/wp-content/uploads/sites/2/2020/12/Tutkimus_korkeakouluopiskelu_korona-ai- kana.pdf

3.2 Centria korkeakoulutoimijana Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella/ Jennie Elfving ja Hannu Leppälä

Centria-ammattikorkeakoulu on vahva koulutus- ja TKI-toimija Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella. Centria järjestää AMK-tutkintoon johtavaa koulutusta alueella monimuotokoulutuksena tutkintonimikkeillä yhteisöpedagogi, sosionomi, tradenomi (liiketalous) ja insinööri AMK (tieto- ja viestintäteknikka, konetekniikka, tuotantotalous, sähkö- ja automaatiotekniikka) sekä syksystä 2022 alkaen päivätoteutuksena insinööri AMK (konetekniikka). Lisäksi Centria on toteuttanut Ylivieskassa rakennusinsinöörikoulutusta yhdessä Lapin AMK:n kanssa ja restonomikoulutusta Kajaanin AMK:n kanssa. Ylivieskan kampuksen opiskelijamäärä on kasvanut viime vuosina ja tällä hetkellä kampuksella opiskelee noin 900 opiskelijaa ja vuosittain tulee noin 150 tutkintoa. Lähes 70 % valmistuneista työllistyvät opintojen aikana tai opintojen jälkeen Pohjois-Pohjanmaan alueelle. Ylivieskassa järjestettävien koulutusten hakijamääriin voidaan olla erityisen tyytyväisiä, niiden ollessa Centrian vetovoimaisimpia.

Centria pyrkii tarjoamaan koulutuksia, jotka vastaavat joustavasti alueen elinkeinoelämän tarpeisiin. Tarjontaan suunnitellaan sekä tutkintoon johtavia koulutuksia, että lyhyempiä koulutuksia. Monimuotona toteutettavat koulutukset sopivat kaikille iästä ja elämäntilanteesta riippumatta. Opetus järjestetään verkko-opintoina sekä lähiopetuksena toteutettavina intensiivijaksoina, mikä mahdollistaa myös työskentelyn opintojen ohella. Monimuoto-opinnoissa jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa opiskelija tutustuu koulutuksen opintojen sisältöön. Opintojen suunnittelussa ja valinnoissa otetaan huomioon myös opiskelijan yksilölliset kehitystarpeet, vahvuudet ja uratoiveet. Myös aikaisempia opintoja ja työkokemusta voidaan hyväksilukea osaksi tutkintoa, mikä voi lyhentää suunniteltua opiskeluaikaa.

Tällä hetkellä käynnissä olevat Centrian järjestämät IT-alan ja pintakäsittelyn koulutukset ovat hyviä esimerkkejä moduuleihin perustuvista koulutuksista, joita voidaan suorittaa joko yksittäin tai osana tutkintoa. Tarjolla on myös erilaista muunto- ja työvoimakoulutusta. Muuntokoulutus tarkoittaa kouluttautumista uuteen ammattiin tavalla, jossa aiempi osaaminen muunnetaan uusiin vaatimuksiin. Muuntokoulutus on suunnattu henkilöille, joilla on aiempi korkeakoulututkinto, opistoasteen tutkinto tai muu edellytykset täyttävä tausta kyseiseen koulutukseen. Aiempia opintoja luetaan hyväksi soveltuvin osin, ja koulutukseen voi kuulua täydentäviä opintoja. Centria toteuttaa ja on toteuttanut useita muuntokoulutuksia yhteistyönä muiden ammattikorkeakoulujen kanssa mm. kunnossapidosta, bio- ja kiertotaloudesta, puu- ja puurakennustuoteteollisuudesta sekä älykkäästä automaatiosta.

Centrialla on myös merkittävää koulutus- ja palveluliiketoimintaa Ylivieskan alueella. Centria toteuttaa koulutuspalveluina täydennyskoulutuksia ja yritysten tai organisaatioiden tarpeisiin räätälöityjä asiakaskohtaisia tilauskoulutuksia. Centria toteuttaa myös eri alojen työvoimakoulutuksia työnhakijoiden osaamisen kehittämiseen. Lisäksi toteutamme ELY-keskusten kilpailuttamia Rekry- ja TäsmäKoulutuksia, jotka mahdollistavat nopean reagoinnin alueen yritysten erityistarpeisiin. TäsmäKoulutukset on suunnattu yritysten nykyisen henkilöstön kehittämiseen muuttuvissa toimialoissa ja RekryKoulutukset uuden osaavan työvoiman kouluttamiseen.

Palvelutoiminnassa olosuhdelaboratorio tarjoaa yrityksille ympäristön, jossa voidaan testata lämpötilan, kosteuden, suolan ja UV:n vaikutuksia tuotteisiin. Muita testauslaboratorioita ovat mm. EMC, värinä, mekaaniset ja pintakäsittelyjen testaukset. Näitä laboratorioita tarjotaan yrityksille myös pilotointi- ja testausympäristöiksi. Messupalvelut tarjoavat alueen yrityksille mahdollisuuden päästä kansallisesti ja kansainvälisesti yhteyksiin asiakkaiden ja yhteistyökumppanien kanssa.

Centrian TKI-toiminta pyrkii jatkuvasti yhteyteen kansainvälisten toimijoiden kanssa hanketoiminnassa sekä mahdollistamaan kansainvälisten työntekijöiden löytämisen alueelle. Kansainvälisyys nähdään jatkossa keskeisenä merkittävänä tekijänä yritysten menestyksen kannalta. Ylivieskan TKI-toiminnan hankesalkun koko on noin 8 miljoonaa euroa. Keskeisimpiä toimintoja ovat digitalisaatioon, tuotantoteknologiaan, kemiaan ja varsinkin kiertotalouteen sekä yrittäjyyteen ja hyvinvointiin liittyvät TKI-toiminnot. Tuotantoteknologiassa robotiikka ja 3D-teknologiat ovat merkittävässä osassa.

Digitalisaatiotiimi on tehnyt pitkään työtä 5G-tekniikan ja tulevaisuuden tietoverkkojen parissa. Centria kehittää tietoliikenne ratkaisuja mm teollisuuden automaation ja robotiikan, autonomisten ajoneuvojen ja älymaatalouden tueksi. Ylivieskan kampuksen robotiikan laboratorio on koko Pohjois-Suomen kattavin. Tulevaisuudessa pyritään näitä teknologioita soveltamaan yhä laajemmin yritystoiminnassa sekä lisäämään tuotannon autonomiaa. Tekoäly ja oppivat algoritmit ovat jo arkipäivää ja erityisesti kehitetään erilaisia tekoälymenetelmiä, konenäköä sekä neuroverkkopohjaisia ratkaisuja yrityksille. Nämä osaamiset tulevat jatkossa olemaan tuotannollisissa yrityksissä yhä keskeisemmässä roolissa.

Ylivieskan alueella on myös merkittävä puuklusteri, jonka kehittämiseksi Centria on tehnyt paljon hankkeita ja jota halutaan edelleen tulevaisuudessa kehittää. Kemian ja biotalouden toiminta näkyy ensisijaisesti erilaisissa kiertotalouden sovellutuksissa. Ylivieskan alueella on juuri käynnistetty akkujen kierrätykseen liittyvä hanke ja jatkossa pyritään akkuklusterin osaamisia lisäämään alueella ja tätä kautta tuottamaan uutta osaamista ja yritystoimintaa. Pohjois-Pohjanmaan eteläinen osa ja Ylivieskan kampus ovat tärkeitä Centrialle ja merkittävä osa sen toimintaa. Näistä syistä Centria edelleen kehittää toimintaansa alueella ja uudistaa Ylivieskan kampuksia.

3.3 Parasta kasvuvoimaa yhteistyöllä -Oulun ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan koulutus-, TKI- ja aluekehitystoiminta Oulun eteläisellä alueella / Juntila Taina ja Ojala Aini

Tämän artikkelin tavoitteena on kuvata Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) sosiaali- ja terveysalan yksikön koulutus-, TKI- ja aluekehitystoimintaa Oulun eteläisellä alueella. Oamkin sosiaali- ja terveysala on noin 2500 opiskelijan ja 110 työntekijän muodostama monialainen korkeakoulu yhteisö, johon kuuluvat kampukset Oulun Kontinkankaalla ja Oulaisissa. Erityisesti sosiaali- ja terveysalan Oulaisten kampus on aktiivinen toimija koulutuksen kumppanuusmalleissa, hanke-toiminnassa sekä strategisissa ja toiminnallisissa kehitysfoorumeissa ja -työpajoissa Oulun eteläisen kunnissa. Tiivis ja pitkäaikainen yhteistyö alueen julkisten sektorin toimijoiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa luo pohjan opiskelijoiden korkeatasoiseen ja ajantasaiseen osaamiseen. Toimintamme arvopohjana ovat avoimuus, vastuullisuus ja vaikuttavuus. Tutkimus-, kehittäminen ja innovaatiotoimintamme painoalat ovat ympäristöviisaus, kestävä hyvinvointi ja digitaalinen murros.

Oulun ammattikorkeakoulun yhteiskunnallinen ja alueellinen vaikuttavuus pohjautuu strategiiseen valintaan (Oamk strategia 2020) ja edellyttää eri osa-alueiden kuten talouden uudistamisen, ympäristön, hyvinvoinnin sekä osaamisen huomioon ottamista. Suomalaisten korkeakoulujen aktiivisen vaikuttavuuden neljä ulottuvuutta ovat inhimillinen pääoma ja taitotieto, innovaatiot, sosiaalinen, kulttuurinen ja ympäristöllinen kehitys sekä kyvykkyyden ja toimintavalmiuden kehittäminen (OKM 2021). Nämä ulottuvuudet ilmenevät alueellisena ja kansallisena sivistyksenä, hyvinvointina, uutta luovana tutkimuksena, aktiivisena osallistumisena aluekehitystyönä, yhteiskunnan uudistamisena ja myös ratkaisuina globaaleihin haasteisiin. Jatkuva yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kehittäminen on olennainen korkeakoulun tehtävä ulottuvuuksien saavuttamiseksi. Toiminnan suuntaamisessa hyödynnetään toimintaympäristöstä tehdyn analyysin tuottamaa tietoa (Karvi 2019).

Korkeakoulun alueellisen vuorovaikutuksen ja vaikuttavuuden perustehtävä on tuottaa osaamista, tietoa, innovaatioita ja hyvinvointia. Tämä tapahtuu 1) koulutuksen keinoin - valmistuneet osaajat työllistyvät alueelle ja tuottavat puolestaan tulevaa osaamista. 2) TKI-toiminnan keinoin alueelle tuotetaan tietoa, ratkaisuja, ideoita ja innovaatioita. 3) Taiteellisen toiminnan keinoin, sillä rikas ja hyvinvointia kehittävä kulttuurielämä syventää vuorovaikutusta. Vuorovaikutuksen ja viestinnän tulee olla tavoitteellista, osallistavaa, keskustelevaa ja merkityksellistä eri tasoilla, nimettyjen vastuhenkilöiden ja työryhmien toimintana ja yhteisiä verkostoja luoden ja hyödyntäen (Oamk 2019). Tätä toimintatapaa Oamk on vienyt eteenpäin ja sitä on edelleen kehitetty pitkäaikaisessa yhteistyössä Oulun eteläisen alueen kuntien, yritysten ja järjestöjen sekä ammatillisen koulutuksen kanssa.

Oulun eteläisen alue yhteistyökumppanina

Oulun eteläinen alue on Haapaveden-Siikalatvan, Nivala-Haapajärven, Raahen ja Ylivieskan seutukuntien muodostama alue, johon kuuluu 17 kuntaa ja noin 125 000 asukasta. Alueelle on laadittu yhteinen strategia ”Kasvun suunta 2030”, jossa kuvataan yhteistä näkemystä alueen tavoitteista ja kehittämistoimista vuoteen 2030. Merkittävä tavoite on rakentaa alueelle yhtenäinen brändi ja imago, joka tukee yritysten sijoittumista alueelle ja ihmisten työllistymistä. Alue on mikro- ja pk-yritysvaltaista, mikä tarjoaa lähtökohdat monialaiseen kasvuun. Alueen elinkeinoelämällä on kasvupotentiaalia, jota rajoittaa lähinnä pula osaavasta työvoimasta, jatkuvaan kehittämiseen liittyvän osaamisen puute yrityksissä ja digitaalisten liiketoimintamahdollisuuksien vajaahyödyntäminen. Alueen erityispiirteenä on elinkeinoelämää tukeva vahva TKI-toiminta.

Yhteiskunnassamme on monia muutostekijöitä, jotka muokkaavat toimintaympäristöä. Globaalit muutostrendit näkyvät aiempaa nopeammin alueen toiminnassa. Kasvun suunta -2030 strategiatyön aikana tunnistettiin alueen kannalta merkittävimmiksi toimintaympäristön muutostekijöiksi väestörakenteen muutos, digitalisaatio, uudet yrittämisen muodot ja uudistuva yrittäjyys, kaupungistuminen sekä jatkuva osaamisen kehittäminen (kuva 1).

Kuva 1. Merkittävimpiä toimintaympäristön muutostekijöitä (lähde Kasvun suunta 2030).

Tunnistettuja muutostekijöitä arviointiin Kasvun suunta 2030-raportissa niiden tuomien mahdollisuuksien ja uhkien näkökulmasta:

- Väestörakenteen muutoksen mahdollisuuksia ovat muun muassa muuttohalukkuus pois suurista keskuksista, elämisen laadukkuus, hyvät harrastusmahdollisuudet ja uudet paikasta toiseen liikkumista edistävät ratkaisut. Uhkia ovat muun muassa nuorten muuttaminen pois alueelta koulutuksen perässä, ikärakenteen vanheneminen ja pitemmät välimatkat
- Digitalisaation mahdollisuuksia kasvattavat asuinpaikasta riippumaton etätyöskentely, tuotavuuden lisääntyminen sekä joustavuuden lisääntyminen. Uhkia ovat tietoturva, keskittyvä alustatalous (kansainväliset suuret toimijat) sekä julkisen talouden paineet.
- Työelämäyhteistyön mahdollisuuksia koulutuksessa ovat joustava yhteistyö kaikilla koulutustasoilla, 24/7 etäoppiminen verkossa sekä yrittäjämäinen asenne. Uhkana on mahdollisuuksien hyödyntämättä jättäminen ja työelämän muuttumattomat käytänteet.
- Uuden yrittämisen muodoissa mahdollisuuksia ovat eläköityneiden työllistyminen, kevytyrittäjyys sekä palkkatyön ja yrittäjyyden yhdistäminen. Uhkana nähdään muun muassa pienet paikalliset markkinat ja liian vähäinen yrittäjyys.
- Jatkuvan osaamisen kehittämisen mahdollisuuksia ovat erityisesti alueen oppilaitosten entistä tiiviimpi yhteistyö, joka kehittäisi esimerkiksi lyhytkestoisia opiskelumoduuleita ja etä- ja lähiopiskelun yhdistämistä sekä osaamisen jakamista myös yritysten kanssa. Oulun eteläisen alueen brändäys positiivisena osaamisalueena koetaan tärkeäksi tavoitteeksi. Uhkia ovat perusdigiosaamisen puute, puute korkeakoulutetuista ja ammatillisen koulutuksen suorittaneista, oppilaitosten poistuminen alueelta ja keskittyminen tutkintoihin osaamisen sijaan (Kasvun suunta-2030, 2019).

Strateginen yhteistyö ja yhteistyön muotoja

Kasvun suunta 2030 -strategian päätavoite on kasvattaa Oulun eteläosan tunnettuutta kansallisesti ja kansainvälisesti veto- ja pitovoimaisena rohkeiden ratkaisujen alueena, jonka kilpailukyky perustuu verkostojen voimaan kansainvälisyyden, kasvun ja osaamisen edistämisessä. Alueen hyvinvointi perustuu monipuoliseen ja laadukkaaseen koulutukseen, kansainvälisiin verkostoihin, klustereihin sekä yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukemiseen.

Strategisiksi päämääriksi valittiin laadukkaan koulutuksen turvaaminen, kansainvälisten verkostojen kehittäminen, yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukeminen sekä klusterien kehittäminen (kuva 2). Jokaisen strategisen päämäärän osalta kuvattiin nykytila ja luotiin tavoitetila 2030.

Kuva 2. Strategiset päämäärät.

Kasvun suunta 2030-

Laadukkaan koulutuksen kehittämisen nykytilakartoituksessa todetaan, että koko koulutussektori on ollut murroksessa toiselta asteelta korkeakoulutukseen. Koulutus on rakennettu pitkälti perinteisen luokkamuotoisen opetuksen muotoon, mutta ensimmäisiä askeleita alustamaiseen toimintaan otettu. Alueellisesti varsinkin ammattikorkeakouluopetuksessa on tapahtunut isoja muutoksia. Päiväopetuksen/ monimuoto-opetuksen kehitys on tuonut haasteita alueellisten kampusten elämään. Yliopistotasoinen koulutus ei saavuta aluetta riittävällä tasolla. Muutoksiin ei ole pystytty varautumaan alueella riittävästi ennakkoiden. Alueen koulutustarpeiden esille tuominen on ollut vajavaista.

Tavoitetilaksi koulutuksen suhteen vuoteen 2030 mennessä asetetaan laadukkaan ja monipuolisen opetuksen varmistaminen alueen kaikilla koulutusasteilla. Tavoitteena on muodostaa älykäs koulutuksen edelläkävijäalue. Päämääränä on ajasta ja paikasta riippumaton, asiakaslähtöinen ja vuorovaikutteinen (korkea)koulutus, joka mahdollistaa jatkuvan oppimisen ja vastaa kette-

rästi ja ennakoiden yritysten nopeasti muuttuviin osaamistarpeisiin, mikroyrityksistä suuryrityksiin. Koulutus tukee skaalautuvien yritysten kasvua ja vientiä. Koulutus tuotetaan kehittyneillä digitaalisilla alustoilla.

Koulutuksen kriittinen menestystekijä on laadukkaan koulutuksen turvaaminen. Kuntien, yritysten ja järjestöjen osaajatarpeet ovat koulutussuunnittelun ydin. Toinen tärkeä tekijä on ajasta ja paikasta riippumaton, jatkuvaa oppimista korostava koulutusmalli, jossa integroidaan ammatillisen ja korkeakoulutuksen koulutusmahdollisuudet aluetta hyödyntäväksi kokonaisuudeksi (monikampusmalli). Lisäksi todetaan, että yliopistollisen täydennys- ja erikoistumiskoulutuksen kehittäminen on alueen etu.

Kansainvälisten verkostojen kehittäminen, yritysten kasvun tukeminen ja klustereiden kehittäminen ovat strategian mukaan keinoja vaikuttavampaan yhteiseen TKI-toimintaan. Verkostojen hyöty tutkimus- ja kehittämistoiminnassa tunnistetaan, sillä verkostoja on eri tasoilla. Verkostojen rajoituksia perustellaan mm. rahoittajien asettamilla rajoilla (mm. rakennerahasto-ohjelmat). Lisäksi on paikallista, maakunnallista ja valtakunnallista verkostoitumista. Kansainväliset suurhankkeet ovat osaltaan edistäneet laajempien verkostojen luomista.

Tutkimuslaitoksilla on omat verkostonsa, samoin kunnilla ja muilla toimijoilla. Kaikkia yhdessä tekemisen ja verkostojen hyödyntämisen mahdollisuuksia ei ehkä tunnisteta. Toiminta on enemmän tilannepohjaista (ad hoc) ja irrallista kuin pitkäjänteistä ja strategista. Pysyvää yhteistyötä on kuitenkin esimerkkejä joiltakin aloilta (mm. pitkäjänteistä hankeyhteistyötä). Tavoitteena 2030 on strateginen toiminta, joka ei rajoitu yksittäisiin hankkeisiin. Alueen todelliset tarpeet on saatava kohtaamaan rahoitusmahdollisuuksien kanssa. Yhteistyöverkostoissa on mietittävä, miten palvellaan muita strategisia tavoitteita (esim. alueen vetovoimaisuus).

Toisena merkittävänä tavoitteena on, että alueella toimii usean kunnan muodostamia kehittämisorganisaatioita, jotka pystyvät sitoutumaan pitkäjänteiseen strategisesti tavoitteelliseen alueen ja yritysten kehittämistehtävään mm. laajemmissa hankekokonaisuuksissa.

Osaajien houkutteleminen on keskeinen haaste. Kansainvälisiä toimijoita tarvitaan työntekijöiksi ja kasvuhaluisiksi yrittäjiksi. Yhteistyömuotojen on oltava houkuttelevia ja tavoitteellisia myös hankkeiden jälkeen. Verkostojen rakentaminen oman alueen ulkopuolelle toteutetaan klustereiden perusteella. (Kasvun suunta 2030, 2019.)

Oamk Oulaisten kampuksen koulutusyhteistyö Oulun eteläisellä alueella

Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen ja toimijoiden välisen kumppanuuden merkitys Oulun eteläisen kunnille on merkittävä. Yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa tehdään hankkeissa, verkostoissa ja alueellisissa työryhmissä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista vastaavina toimijoina alueella ovat olleet Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä, Peruspalvelukuntayhtymä Kallio, Peruspalvelukuntayhtymä Selänne, Sosiaali- ja terveyspiiri Helmi, Kalajoen kaupunki/Kalajoen yhteistoiminta-alue ja Oulaisten kaupunki.

Oamkin koulutusten tuottama osaaminen luo opiskelijoille vankan pohjan työllistymiseen ja oman alansa tehtävissä menestymiseen. Koulutuksen tuloksena opiskelijalle syntyy vahva substanssiosaaminen, ymmärrys työelämän tulevista haasteista ja niiden taustalla vaikuttavista ilmiöistä sekä kyky olla mukana ratkaisemassa näitä haasteita. Koulutusta ja koulutustarjontaa kehitetään ja toteutetaan yhdessä työelämän kanssa. Kaikkiin tutkintoon johtaviin koulutuksiin sisältyy työelämässä suoritettavia projektiopintoja, joilla madalletaan työllistymisen kynnyksiä. Yhteisvalinnan rinnalle kehitetään koulutusaloittaisia väyliä ammattikorkeakouluopintoihin esim. lähihoitajaopiskelijoille. Jatkuvan oppimisen mahdollistavaa tarjontaa lisätään erityisesti tilauskoulutuksina, joiden sisältöjä rakennetaan työelämän ja asiakkaiden kanssa näiden tarpeista lähtien.

Sairaanhoitajakoulutus aloitettiin Oulaisissa yli 30 vuotta sitten, aluksi Oulaisten terveydenhoito-oppilaitoksessa ja myöhemmin osana Oamkin sosiaali- ja terveysalan yksikköä. Oulaisissa on koulutettu myös terveydenhoitajia. Koulutustoimintaan on vuosikymmenien aikana mahtunut haasteita, jotka on voitettu rohkeudella uudistaa toimintaa, hyvällä yhteistyöllä kuntien kanssa sekä hyvillä verkostoilla. Nykyisin koulutustoiminta on vakiintunut sairaanhoitajakoulutuksen vetovoimaisiksi monimuoto-opinnoiksi, joiden lisäksi painopisteenä on hyvinvointitekнологia, erityisesti etädiagnostiikka ja -vastaanottoiminta.

Oamkin Oulaisten kampus koulutti Raahessa sairaanhoitajia vuosina 2015–2018. Raahen seudulla oli pula sairaanhoitajista ja Raahen hyvinvointikuntayhtymän edustajat lähestyivät Oamkia koulutusmahdollisuuksien toteutusidealla. Oulaisten kampuksen toimijat järjestivät sairaanhoitajaopinnoista kiinnostuneille informaatiotilaisuuden koulutukseen hakemisesta ja opinnoista Raahessa vuonna 2014. Kiinnostuneita oli runsaasti ja hakuprosessin kautta Raahen alueelta

koulutukseen valikoitui 26 opiskelijaa. Koulutus toteutettiin monimuotoisena ”Raahen ryhmänä”, joka oli integroitu samaan aikaan Oulaisissa aloittaneeseen ryhmään. Suuri osa opinnoista ja harjoitteluista voitiin toteuttaa Raahessa. Osa kouluttajista saatiin Raahen sairaalasta. Yhteistyötä toteutettiin mm. niin, että opiskelijoiden opintoihin kuuluvien tehtävien esitykset tarjottiin Raahen sairaalan henkilöstölle sisäisenä koulutuksena. Aiheita oli esim. ergonominen työvuorosuunnittelu, Lean-menetelmä, perhekeskusmalli. Yhteistyön muodosta saatiin hyvä palaute henkilöstöltä (Ojala 2021).

Kyseisen sairaanhoitajakoulutuksen päätösyhteenvedossa todettiin, että koulutus oli win-win-tilanne kaikille osapuolille. Toimintamalli oli tavoitteellinen, taloudellinen ja tuloksekas. Raahen hyvinvointikuntayhtymä sai osaavia työntekijöitä, täydennyskoulutusta sekä opinnäytetöiden ja kehittämistehtävien kautta erilaisten toimintojen kehitysvaihtoehtoja. Oamk sai motivoituneita opiskelijoita, jotka valmistuivat tavoiteajassa, työelämältä ideoita koulutuksen kehittämiseen ja erinomaisen yhteissuunnittelualustan. Tavoitteena oli jatkaa hyvin alkanutta koulutusyhteistyötä ja käynnistää uusi ryhmä vuonna 2018, mutta suunnitelma ei toteutunut.

Esimerkkinä nykyisestä koulutustoiminnasta alueella on syksyllä 2021 Oulaisten kampuksen aloittama sairaanhoitajakoulutus yhteistyössä Kalajoen kaupungin kanssa: Oamkin Oulaisten kampus ja Kalajoen kaupunki ovat yhdessä pilotoimassa uudenlaista mallia opiskella lähihoitajasta sairaanhoitajaksi. Pilotin taustalla on lisääntyvä sairaanhoitajien tarve alueella. Ryhmässä aloitti syksyllä 2021 8 lähihoitajaa Kalajoen kaupungin eri työyksiköistä. Ensimmäinen lukuvuosi opiskellaan Oamkin avoimen ammattikorkeakoulun opintopolussa 55 opintopisteen verran, jonka jälkeen opiskelijat hakeutuvat Oamkin tutkinto-opiskelijoiksi.

Tavoitteena on opiskella mahdollisimman paljon sairaanhoitajan työtehtäviä Kalajoen kaupungin omissa hoitoalan työympäristöissä, huomioiden sairaanhoitajatutkinnon taustalla olevat valtakunnalliset osaamisvaatimukset ja EU:n ammattipätevyysdirektiivi. Sairanhoitajatutkinnon laajuus on 210 opintopistettä ja koulutuksen kesto n. 3 vuotta. Teoriaopinnot toteutetaan verkko-opintoina. Osaamista voi kerryttää mm. aidoissa potilastilanteissa, harjoitustunneilla, simuloituissa tilanteissa tai osoittaa osaaminen erilaisilla näytöillä, tenteillä, oppimispäiväkirjoilla tai videoilla. Oppimisen tukena on vastuusairanhoitajat ja opettajat. Jokaisen opiskelijan kanssa rakennetaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa huomioidaan mahdollisuudet opinnollistamiseen ja osaamisen osoittamiseen eri työympäristöissä työnkiertoa hyödyntäen (Pinola 2021).

Tilauuskoulutusten ohella Oamkissa kehitetään edelleen avoimen ammattikorkeakoulun, erikoistumisopintojen sekä korkeakoulujen välisten yhteistyöopintojen ja maahanmuuttajien valmistavien opintojen tarjontaa.

Eryityisesti avoin korkeakouluopetus tarjoaa mahdollisuuden tutustua korkeakoulutukseen, täydentää aiemmin suoritettua tutkintoa ja hankkia uutta osaamista. Avoimen ammattikorkeakoulu opintoja voidaan hyödyntää osana opiskelijavalintaa. Avoimella korkeakouluopetuksella on monta tehtävää, kuten jatkuvan oppimisen tukeminen, korkeakoulutukseen pääsyn ja saavutettavuuden tukeminen, tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijavalinnan monipuolistaminen ja yleinen sivistystehtävä (OKM 2021).

Ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset on tarkoitettu korkeakoulututkinnon suorittaneille ja työelämässä toimineille. Erikoistumiskoulutus tähtää asiantuntijuuden ja osaamisen vahvistamiseen korkeakoulujen tutkimus- ja kehittämisosaamiselle ja painoaloille perustuvalla koulutuksella. Läheinen yhteys työ- ja elinkeinoelämään on erikoistumiskoulutuksissa tärkeä. Erikoistumiskoulutuksen vähimmäislaajuus on 30 opintopistettä.

Erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuuden aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa. Valtio rahoittaa erikoistumiskoulutuksen järjestämistä. Erikoistumiskoulutukset tarjoavatkin hyvää mahdollisuuden myös osaamisen päivittämiseen yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa (OKM 2021).

Tarvelähtöistä tilaus- ja täydennyskoulutusta tarjotaan kunnille, yrityksille ja järjestöille. Oulaisten kampuksen toimijat ovat järjestäneet muun muassa monialaista täydennyskoulutusta teemaan ”Asiakaslähtöinen moniammatillinen toiminta” sekä ”Potilaan tutkiminen ja hoidon hallinta”. Täydennyskoulutusta ovat myös yrityksille ja yhteisöille räätälöidyt koulutus- ja kehittämisohjelmat, ja korkeakoulut tarjoavat maksullisena täydennyskoulutuksena kuten myös korkeakoulujen tutkintojen osat. Lisäksi työnohjausta toteutetaan Oulun eteläisen alueen toimijoille. (Pinola 2021).

Oamk Oulaisten kampuksen hankeyhteistyö Oulun eteläisellä alueella

Tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden (TKI) strategisia kehittämiskokonaisuuksia ovat osaaminen, uudet kumppanuusmallit ja innovatiivinen julkinen sektori. TKI-tyo tuottaa alueen haasteisiin ratkaisuja monialaisuutta hyödyntäen. Monialainen toiminta edistää hyvinvointia, uudistaa työelämää ja tulee myös aktiivisesti uuden liiketoiminnan syntymistä. Korkeakoulujen

TKI-toiminta on keskeinen yhteiskunnan uudistaja ja ammattikorkeakoululle ominaisella tavalla TKI-toiminta on vahvasti integroitunut koulutukseen ja oppimiseen sekä hanke- ja jatkuvan oppimisen yhteistyöhön työelämän kanssa. TKI-toimintaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä erilaisissa verkostoissa siten, että toiminnot täydentävät toisiaan (OKM 2021).

Oulun eteläisellä alueella on toteutettu vuosien kuluessa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa useita hankkeita. Vahvemmin hanketyö alkoi 2000-luvun alussa ”Alueen kuntien työvoimatarve”-selvityksellä (Penttilä 2002). Lukuisia hankkeita on tehty hyvinvointipalveluiden kehittämiseen (Hywe), ikääntyvien palveluiden kehittämiseen ja kotona asumista tukeviin toimintatapoihin (Sonectus) ja henkilöstön väliseen työnjakoon liittyen (HOLA I, II ja III) sekä työhyvinvoinnin kehittämiseen (Tyrni) (Ojala 2021).

Hyvinvointiyrittäjyyteen liittyvän SoteYBoost-hankkeen tavoitteena oli edistää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumarkkinoiden kehittymistä, palvelutarjonnan monipuolistumista ja liiketoiminnan vahvistumista Pohjois-Pohjanmaalla. Hankkeen toiminnot kohdistuivat erityisesti Raahen, Ylivieskan, Nivala-Haapajärven ja Haapavesi-Siikalatvan seutukuntiin. Hankkeessa tarjottiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluyrittäjille tietoa, työkaluja ja tukea hallittuun kasvuun, sähköisten järjestelmien monipuoliseen käyttöön ja palveluinnovaatioiden luomiseen. Hankkeen aikana hyvinvointiyrittäjät mm. verkostoituivat, saivat välineitä palveluinnovaatioiden luomiseen ja kehittämiseen, samoin mediateknologian käyttöön sekä välineitä ja tietoa omaan jaksamiseen ja työhyvinvointiin liittyen. (Ojala 2021.)

Nykyisin Oulaisten kampus on mukana Oamkin hankkeissa, esimerkiksi HARKKA-(Harjoittelusta työelämään muuttuvissa terveysalan toimintaympäristöissä. Hankkeen tarkoituksena on harjoitteluympäristöjä ja -käytäntöjä kehittämällä varmistaa opiskelijoiden sujuva siirtyminen työelämään sekä riittävä harjoittelu terveysalalla vaadittavaan potilasturvalliseen ja ammatilliseen osaamiseen kehittyvässä palvelujärjestelmässä. Osaamisen ja osuvien harjoittelumahdollisuuksien ja -paikkojen varmistaminen on yhteinen haaste koulutukselle ja palvelujärjestelmälle. Harjoittelukäytänteitä ja harjoitteluympäristöjä kehittämällä luodaan uusia toimintamalleja varmistamaan laadukasta oppimista ja työssä vaadittavia taitoja.

Työssäkäynnin opinnollistaminen sekä erilaiset autenttiset, digitaaliset ja teknologiatuetut ympäristöt tarjoavat aiempaa joustavamman tavan harjoitteluun ja osaamisvaatimusten saavuttamiseen sekä opintojen etenemisen säätelyyn. Hankkeessa auditoidaan ja arvioidaan erilaisia

harjoitteluympäristöjä sekä innovoidaan ja kokeillaan etäharjoittelun mahdollisuuksia. Harjoittelun painopistettä siirretään peruspalveluiden vahvistamiseen. Moniammatillisten tiimitaitojen harjoittelua ja harjoittelun ohjauskäytäntöjä kehitetään yhdessä korkeakoulujen eri tutkinto-ohjelmien ja palveluntuottajien kesken. Kalajoella toteutettava sairaanhoitajakoulutus on yksi esimerkki HARKKA-hankkeen tuloksista käytännössä (HARKKA 2021).

Yhteistyö koulutusorganisaatioiden ja palvelujärjestelmän kanssa on entistä tärkeämpää. Hankkeen osatoteuttajat ovat edustava joukko ammattikorkeakouluja ja yliopistoja eri puolilta Suomea. Yhteistyössä kehitetään koko maata koskevan toimintamallin terveysalan opiskelijoiden kliinisten ja moniammatillisten taitojen harjoitteluun autenttisisissa, simuloituissa ja digitaalisissa harjoitteluympäristöissä. Hankkeen tuloksia voivat hyödyntää kaikki kansalliset ja myös kansainväliset terveysalan korkeakoulut.

Kohti tulevaa alueellista yhteistyötä

Oulun eteläosan neljä seutukuntaa muodostavat rohkeiden ratkaisujen alueen, joka vahvistaa tunnettavuutta kansallisesti ja kansainvälisesti. Alueen kilpailukyvyyn takeena on verkostojen kuntien ammatillisten kouluttajien ja korkeakoulujen yhteistyö kansainvälisyyden, kasvun ja osaamisen edistämiseksi.

Oulun eteläisen alueen hyvinvointiverkosto ja elinkeinoelämän verkostot vahvistavat alueen elinvoimaisuutta ja kehittävät hyviä ja turvallisia elinolosuhteita asukkaille. Tästä hyvänä esimerkkinä on kuntien, yritysten ja järjestöjen tuottama Kasvun suunta 2030-strategia, jonka laadinnassa myös Oulun ammattikorkeakoulun Oulaisten kampuksen toimijat ovat olleet mukana. Oamk on ollut myös mukana Osaava Pohjois-Suomi-hankkeessa ja monissa muissa osaamista ja työelämää kehittäviä hankkeita.

Aktiivinen toiminta verkostoissa onkin yksi merkityksellisimmistä aluekehityksen ja alueellisen vaikuttavuuden keinoista. Ammattikorkeakoulut ovat uuden tiedon ja osaamisen asiantuntijoita, joten niiden osallistuminen yhteiskunnalliseen vuoropuheluun ja koulutus- sekä TKI-toiminnan kautta yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen on ensiarvoisen tärkeää. Koulutuksen ja TKI-toiminnan keinoin voidaan ottaa kantaa ja ratkaista ajankohtaisia haasteita, ennakoida alueellisia tarpeita ja löytää yhteistyössä uusia ja innovatiivisia ratkaisuja työelämän uudistamiseen. Ennen kaikkea voidaan vahvistaa tulevaisuusvalmiuksia kuten joustavuutta ja muutosherkkyyttä.

Oulun ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden toiminnalla on laaja vaikutus Oulun eteläisen alueen ja koko Pohjois-Suomen hyvinvointiin. Oamk on alueen vahva ja vetovoimainen kouluttaja, vuosittain valmistuu noin 1400 uutta asiantuntijaa alueen työelämään, sillä suurin osa valmistuvista opiskelijoista jää alueelle töihin. Koulutus antaa opiskelijoille vahvan substanssi-osaamisen työelämän haasteisiin ja kyvyn edistää kestävästä kehitystä. TKI-toiminnassa ratkotaan monia yhteiskunnallisia haasteita, jotka liittyvät esimerkiksi väestön ikääntymiseen, kotona asuminen mahdollistamiseen ja sosiaali- ja terveystieteiden työelämän monimuotoistamiseen. Vuosittain Oamkissa on käynnissä noin 150 hanketta, joissa on mukana noin 450 yritystä ja yhteisöä.

Teknologiamurroksen ajurit, kuten digitalisaatio ja automaatio sekä niiden myötä nousussa oleva ekosysteemeissä tehtävä työ haastavat kuitenkin tapoja, joilla opimme. Minkälaisia valmiuksia pitäisi olla näissä konteksteissa toimivilla tulevaisuuden asiantuntijoilla? Osaltaan tähän kysymykseen etsitään vastausta ja toimintatapoja kansallisessa verkkotutkintohankkeessa, jossa Oamk Oulaisten kampus on osatoteuttajana. Hankkeessa luodaan kansallinen verkkotutkintoverkosto, joka tarjoaa puitteet ja toimintamallit koulutusratkaisuille. Tämän Turun ammattikorkeakoulun koordinoiman verkkotutkintohankkeen tavoitteina on verkkotutkintoverkoston luominen ja yhteistyön vahvistaminen kansallisen verkkotutkintokoulutustarjontaa ja tutkimusta varten, kansallisten verkkotutkintojen toimintamallien luominen yhteistyössä verkoston jäsenten kanssa, mm. digipedagogisen toiminnan kehittäminen ja opiskelijoiden osallisuuden ja hyvinvoinnin tukeminen uusien teknologioiden ja innovaatioiden avulla sekä uusien, olemassa olevien tai vielä hahmottomattomien verkkotutkintojen kartoittaminen ja ennakoiti kansalliseen tarjontaan YAMK ja AMK-tasolla esimerkiksi ilmastonmuutoksen ja kansainvälisyysosaamisen tukemiseen (Turun amk 2021).

Uusia ja innovatiivisia ratkaisuja etsitään kumppanuusmalleilla korkeakoulujen keskinäisessä yhteistyössä sekä korkeakoulujen ja työelämän yhteistyössä. Yhteistyötä tehdään vastaamalla yhteiskunnan muutoksiin ja tarpeisiin uudistaa korkeakoulutusta kestävästä kehityksen ja jatkuvan oppimisen teemojen mukaisesti. Oppivat verkostot ovat avain ratkaisuihin. Kukaan yksilö tai organisaatiokaan ei hallitse enää yksin suuria, menestyviä kokonaisuuksia – tarvitaan osaajien verkosto, joka pelaa yhteen. Jo vuonna 2005 Osaava Pohjois-Suomi-hankkeessa todettiin Pohjois-Suomen tulevaisuuden rakentuvan tiedon, osaamisen ja yritystoiminnan varaan, jossa keskeisinä toimijoina ovat yliopistot ja ammattikorkeakoulut.

Kumppanuusmallien ja verkostojen kautta saavutetaan uudenlaisia, laajempia mahdollisuuksia tarjota joustavia opiskelumahdollisuuksia ja -polkuja uusilla aloilla digitaalisissa ympäristöissä yhteistyössä korkeakoulutoimijoiden kanssa.

Tulevaisuudessa palveluja siirretään yhä enemmän asukkaiden kotiin. Tulevien hyvinvointialueiden tavoitteena on tuottaa yhdenvertaiset ja yhdenmukaiset sosiaali- ja terveysalan palvelut palvelualueilla, muun muassa lisäämällä asukkaiden osallisuutta, integroimalla palveluja, verkostoyhteistyöllä sekä digitalisaation keinoin kehittää etähoivaa, -diagnostiikkaa ja muita erilaisia tutkimuotoja (Salmela 2021). Uudistuvat palvelut edellyttävät sosiaali- ja terveysalan kouluttajilta ja osaajilta monialaista osaamista, kun sosiaali- ja terveyspalvelut yhdistetään asiakkaiden tarpeita vastaavaksi mahdollisimman kattavaksi palvelukokonaisuudeksi. Hyvinvointityön painopiste siirtyy entistä enemmän terveyden ja toimintakyvyn sekä omahoidon edistämiseen.

Suomalaisen osaamisohjan varmistaminen on Tutkimus- ja innovaationeuvoston visio- ja tiekartan (TKI-tiekartta 2021) tärkein sisältö. Osaamisen ja työelämän tarpeen kohtaaminen, väestön osallisuus ja merkityksellisyys, mahdollistava julkinen hallinto, alueelliset osaamisalustat, innovaatiokumppanuudet, data ja tekoäly hyvinvoinnin ja alustatalouden ajureina sekä rajat ylittävä TKI-toiminta ja koulutus ovat keskeisiä tavoitteita TKI-tiekartassa. Samoja tavoitteita löydämme jo Kasvun suunta 2030-raportista. Oulun eteläinen alue ja Oamk ovat olleet ja ovat edelleen ajan hermolla kehittämässä alueen väestön hyvinvointia, alueen elinvoimaisuutta ja kaikkien toimijoiden yhteistyötä. Parasta kasvuvoimaa yhteistyöllä.

Lähteet:

Hantula, R., Kallunki, H. Kiiskilä, J., Kolppanen, R., Kosklin, R., Laurila, M., Mäki-Leppilampi, A., Möller, U., Ojala, A., Pesonen, K., Pikkarainen, M. (2015) Toimiva Sote-rakenne Jokilaaksojen alueelle-raportti.

HARKKA (2021). Harjoittelusta työelämään muuttuvissa terveysalan työympäristöissä. <https://www.oamk.fi/fi/tutkimus-ja-kehitys/tki-ja-hanketoiminta/harkka> saatavilla 18.10.2021.

Karvi (2021). Korkeakoulujen auditointikäsikirja 2019–2014. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Julkaisut 19:2019. Punamusta, Tampere. https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/KARVI_Korkeakoulujen_auditointika%CC%88sikirja_2019-2024_FINAL.pdf saatavilla 18.10.2021

Kasvun suunta 2030 (2019). Haapaveden-Siikalatvan, Nivala-Haapajärven, Raahen ja Ylivieskan seutukuntien yhteinen strategia.

Kinnunen, I. (toim.) (2005). Osaava Pohjois-Suomi. Pohjois-Suomen korkeakoulujen yhteistyö-neuvottelukunta. Oamkin viestintäpalvelut, Kalevaprint. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/226966/Osaava_Pohjois-Suomi_2005.pdf?sequence=2&isAllowed=y saatavilla 17.10.2021

OKM (2021). Vastuullinen ja vaikuttava korkeakoulu saatavilla 17.10.2021 <https://minedu.fi/korkeakoulutus> saatavilla 15.10.2021

Osaamisstrategia (2014). Osaamista, työtä ja kasvua. Oulun Eteläinen 2020 -osaamisstrategia <https://fipdf.com/doc/b2c6b0/osaamista-ty%C3%B6t%C3%A4-ja-kasvua-oulun-etel%C3%A4isen--oulun-etel%C3%A4inen> saatavilla 11.10.2021.

Oulun ammattikorkeakoulu strategia 2020–2030 <https://www.oamk.fi/fi/oamk/nain-toimimme/strategia> saatavilla 11.10.2021.

Oamk (2019). Yhteiskuntavastuuraaportti. <https://www.oamk.fi/fi/oamk/nain-toimimme/yhteiskuntavastuuraaportti-2019> saatavilla 12.10.2021

TKI-tiekartta (2021). Tutkimus- ja innovaationeuvoston visio- ja tiekartta. <https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/4102579/TIN-visio-ja-tiekartta.pdf/980ac849-fd12-4027-bcc2-ee290e36016a/TIN-visio-ja-tiekartta.pdf.pdf/TIN-visio-ja-tiekartta.pdf.pdf?t=1512643271000> saatavilla 12.10.2021

Turun amk (2021). <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/kansallinen-verkkotutkintoverkosto/> saatavilla 15.10.2021

Haastattelut ja julkaisemattomat lähteet:

Ojala, Aini. (2021). Monikampus-yhteenveto yhteistyöstä.

Pinola, S. (2021) Haastattelu Kalajoen koulutuspiilotista 18.10.2021

Salmela, S. (2021). Tulevan hyvinvointialueen hyvinvointirakenne. POPSote; esitys hyvinvoinnin yhteistyöryhmässä 18.10.2021

3.4 Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti korkeakoulutoimijana / Muhos Matti ja Niikoski Eija-Riitta

Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti on kansainvälinen tutkimusinstituutti, joka tuottaa näyttöön perustuvaa tietoa ja osaamista mikroyrityksistä ja yritysten toimintaedellytyksistä. Tutkimuksen fokuksena on mikroyritysten toiminnallinen erinomaisuus ja sitä tukevat rakenteet. Mikroyrittäjyyteen, tulevaisuuden tuotantoteknologioihin ja alueelliseen erinomaisuuteen keskittyvä tutkimusinstituutti tuottaa kansainvälisesti vaikuttavaa tietoa. Kerttu Saalasti Instituutti vastaa Oulun yliopiston valtakunnallisesta mikroyrittäjyyden tutkimuksen ja koulutuksen tehtävästä. Vuodesta 2000 alkaen toimineen instituutin fokus on ainoa laatuaan Suomessa ja kansainvälisesti.

Kansainvälinen tutkimus

Kerttu Saalasti Instituutin tutkimus kohdistuu Oulun yliopiston kansainvälisesti merkittäviin tutkimuksen fokusalueisiin *Ihmiset muuttuvassa maailmassa* sekä *Kestävät materiaalit ja järjestelmät*. Ihmiset muuttuvassa maailmassa –fokusalueella instituutti on mukana Suomen Akatemian Profi4-rahoitetussa GenZ -hankkeessa. Kestävyyttä luovat materiaalit ja järjestelmät -fokusalueella instituutin toiminta on keskeinen osa terästudkimuskeskus CASR:ia (Centre for Advanced Steel Research) ja kansainvälisiä hankkeista, joita rahoittaa mm. Horisontti 2020 –ohjelma sekä useat muut kansainväliset rahoittajat

Mikroyrittäjyyden tutkimus keskittyy mikroyritysten kestäväan kasvuun, kansainvälistymiseen ja verkostoihin, yrittäjyyteen ja osaamiseen sekä yrittäjyyskasvatukseen ja yrittävään kulttuuriin. Tulevaisuuden tuotantoteknologioiden tutkimuksen keskiössä on metallisten materiaalien, etenkin terästen hyvien ominaisuuksien vieminen lopputuotteen ylivoimatekijöiksi kilpailukykyisiä, kestäviä teknologioita hyödyntäen. Alueellisen erinomaisuuden tutkimus luotaa alueellisia ilmiöitä, prosesseja ja rakenteita tavoitteenaan kehittää alueiden ja yritysten kasvua, elinvoimaa ja kestävyttä.

Verkkokoulutus

Instituutti tuottaa tutkimukseen perustuvaa mikroyrittäjyyden valtakunnallista verkkokoulutusta, joka mahdollistaa jatkuvan oppimisen asuinpaikasta ja ajasta riippumatta. Koulutus vastaa ennakkoiden ja ketterästi muuttuviin osaamistarpeisiin.

Avoimen yliopiston kautta on mahdollista suorittaa mikroyrittäjyyden perusopinnot (30 op). Kokonaisuus on samalla Oulun yliopiston Kauppakorkeakoulun sivuaine. Ajantasaiseen tutkimukseen pohjautuvien perusopintojen kursseilla saa mahdollisuuden ratkoa mikroyritysten käytännön haasteita, kehittää oman tai case-yritysten liiketoimintaa sekä vahvistaa omaa osaamispäätöksiä. Kursseilla saa ymmärryksen mikroyritysten menestyksen esteistä sekä riskeistä ja ratkaisuja menestyksen saavuttamiseen. Instituutti järjestää lisäksi jatkuvaan oppimiseen liittyvää täydennyskoulutusta.

Koulutus tukee yrittäjyysosaamisen monipuolistumista ja syvenemistä sekä kilpailukyvyyn vahvistumista. Lisäksi kynnys perustaa yritys madaltuu ja käsitys yrittäjyydestä, sen edellytyksistä ja osaamistarpeista syvenee. Verkkokoulutus palvelee yrittäjiä, yrittäjyydestä kiinnostuneita, yritysten kanssa toimivia asiantuntijoita ja päättäjiä. Osallistuminen täydennyskoulutukseen ja avoimen yliopiston opintoihin ei edellytä aiempia akateemisia opintoja. Opetuksessa yhdistyy kiinnostavasti teoria, kokemusperäinen tieto ja hyvät käytännöt.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti tekee osaamisalueellaan urauurtavaa tutkimusta, jolla on poikkeuksellisen suuri yhteiskunnallinen merkitys. Kerttu Saalasti Instituutti on saavuttanut lyhyessä ajassa kansainvälisen edelläkävijäseman mikroyrityksiin ja niiden toimintaedellytyksiin keskittyvässä tutkimuksessa.

Kerttu Saalasti Instituutti tarjoaa mikroyritysten ehdoilla niiden kasvua ja kansainvälistymistä edistäviä tutkimus-, kehitys- ja koulutuspalveluja. Kerttu Saalasti Instituutti tekee kansallisia ja kansainvälisiä tutkimus-, kehitys- ja koulutusavauksia, jotka nostavat mikroyrittäjyysosaamisen tasoa Suomessa ja Euroopassa.

Instituutin toiminta kertoo idean voimasta, yrittäjäasenteesta, sitoutumisesta ja yhdessä tekemisestä. Keväällä 2000 tehtiin selvitys yliopistollisen toiminnan käynnistämisestä Pohjois-Pohjanmaan eteläosassa. Kokeiluhankkeena perustettu yksikkö on kasvanut kansainväliseksi tutkimusinstituutiksi, jonka vahvuus on tutkimuksen ja koulutuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Instituutti kantaa Oulun yliopiston perustamiseen keskeisesti vaikuttaneen ministeri, opetusneuvos Kerttu Saalastin nimeä. Nimi otettiin käyttöön Suomen itsenäisyyden juhluvuonna 2017 ja samalla kunnioitettiin Kerttu Saalastin syntymän 110-vuotisjuhlaa.

Instituutti on edelläkävijä uusien toimintatapojen kehittämisessä ja yrittävän yhteiskunnan rakentamisessa. Yhtenä vahvuutena on laaja, vuorovaikutteinen sidosryhmäyhteistyö. Instituutti toimii sillanrakentajana paikallisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti. Yksi menestyksen avain on osaava ja innostunut henkilöstö, jonka jäsenet toimivat aktiivisesti kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa.

Kansalliset ja kansainväliset tutkimusrahoittajat ovat nähneet valitut tutkimusteemat merkittävänä. Kerttu Saalasti Instituutti koordinoi ja on osatoteuttajana vuosittain noin 30 tutkimushankkeessa. Näitä tutkimushankkeita ovat rahoittaneet ja rahoittavat mm. EU:n tutkimuksen puiteohjelmat, Horisontti 2020, Suomen Akatemian Strateginen tutkimusneuvosto (STN), Business Finland, kansainväliset ja kansalliset rakennerahastot (mm. Interreg Nord, Interred Baltic Sea Region, Kolarctic, EAKR, ESR) sekä eri ministeriöt, yritykset, kunnat ja seudulliset toimijat.

Ministeri Kerttu Saalastin innoittamana: yrittäjärohkeutta, tunnetta ja tahtoa

”Tieteellisen tutkimuksen apua tarvitaan kipeästi monien Pohjois-Suomen suurten kysymysten selvittämiseksi ja ratkaisujen etsimiseksi. Odottavat katseet kiinnittyvät Oulun yliopistoon ei vain pohjalaisessa, vaan valtakunnallisessa ja koko ihmiskuntaa palvelevassa mielessä.” Näin kirjoitti Kerttu Saalasti Oulun yliopiston ensimmäisen syyslukukauden aikana Iisalmen Sanomissa (6.10.1959).

Saalasti korosti aikanaan mahdollisuuksien tasa-arvoa maamme eri alueilla ja ihmisen kykyä kehittää itseään. Hänen työssään näkyi Pohjois-Suomen puolustaminen ja yrittäjyyteen kannustaminen. Saalastin mukaan uusien työpaikkojen luominen vaatii aina pääomia ja edellyttää myös yrittäjärohkeutta. Yrittäjärohkeutta, sellaista kuin on ollut uudisasukkailla. Lisäksi hän muistutti, että ilman kansalaisten omakohtaista yrittäjämieltä ei tuotantokoneistomme toimi.

Kerttu Saalastin ajatukset ovat pohjavirtana instituutin tutkimuksessa, koulutuksessa ja yhteistyössä kumppaniverkoston kanssa. Instituutin henkilöstö on lähellä elämää tutkimushaastatteluissa, pilottikokeiluissa, koulutuksessa, palavereissa, strategiatyössä ja kehittämishankkeissa.

3.5 Vahvat verkostot ja erillisrahoitukset alueen kehittämisen tukipylväinä / Heikkinen Eija

Alueiden elinvoiman ja kilpailukyvyn edistäminen edellyttävät vankkaa yhteistyötä alueiden yritysten ja julkisten organisaatioiden sekä koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden kesken (Kuntaliitto 2020). Yhteistyössä voidaan luoda osaamispalveluiden ekosysteemi, jolla alueiden elinvoimaa kehitetään verkostona (Yrittäjät 2018, 14). Koulutusorganisaatioilta edellytetään yhteistyötä yli koulutusrajojen ja myös yli maakuntien, jotta alueiden osaamispalveluita voidaan kehittää eri toimialoja palveleviksi. Kehittämistoimenpiteiden osuvuuteen vaikuttavat paikallisten olosuhteiden tuntemus ja kyky yhteen sovittaa verkostossa tehtävät toimenpiteet. Yhteinen strateginen näkemys elinvoiman ja kilpailukyvyn kehittämiseksi verkostoissa vaatii yritysten, julkisten ja erilaisten koulutusorganisaatioiden yhdessä sovittuja toimenpiteitä. (Kuntaliitto 2020.) Korkeakoulujen koulutuspalvelut muotoutuvat jatkossa yhä enemmän yksilöä ja työyhteisöjä tukeviksi osaamispalveluiksi (Yrittäjät 2018, 12–13).

Kajaanin Ammattikorkeakoulu (KAMK) tekee tiivistä yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella koulutuskeskus Brahen kanssa. Yhteistyössä toteutetaan insinööri (2018), tietojenkäsittelyn tradenomi (2020) - ja sairaanhoitajakoulutuksia (2021) alueen työelämätarpeen mukaisesti sekä tarjotaan väylä- ja polkuopintoja. Koulutusten suunnittelussa hyödynnetään Monikampus -hankkeessa (ESR) tehtyä osaamisen ennakointia sekä osaamiskartoituksia, jotta koulutusten sisällöistä tulee osuvia. Kyseisen hankkeen tavoitteena on luoda aluetta palveleva koulutusmalli

vuoden 2021 aikana. TKI-toiminta kytkeytyy vahvasti kehitettävään koulutusmalliin, mistä on esimerkkinä myös uusien hankkeiden suunnittelu ja toteuttaminen yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Tässä artikkelissa kuvataan, miten Monikampus-hankkeessa kehittyvän toimintamallin avulla on aloitettu rakentamaan alueellista osaamispalvelua ja kuinka toiminnan tuloksia voidaan KAMKin tulosmittareilla arvioida (Seppälä 2020, Vataja & Hyytinen 2020, Rakennerahastot 2020).

KAMKin toteuttamat koulutukset

KAMK toteuttaa Opetus- ja kulttuuriministeriön perus- ja lisäpaikkarahoituksella sairaanhoitajakoulutusta ja Raahen kaupungin rahoitustuella insinöörikoulutuksia Raahessa. Lisäksi KAMK tarjoaa väyläopintoja toisen asteen opiskelijoille, jotta hakeutuminen tutkintokoulutukseen sujuvoituisi. Alueelliset rakennerahastot, OKM:n erillisrahoitukset ja jatkossa maaseuturahastot ovat keskeisiä rahoitusinstrumentteja, joilla erilaisia, alueen yritysten, julkisten toimijoiden ym. tarpeen mukaisia koulutuksia voidaan toteuttaa joustavasti. Koulutuksia kuvataan tarkemmin luvussa 4.

Monikampus-hankkeen aikana toteutettiin Nopsa-hankeella (ESR S22122) lyhytkestoisia täsmäkoulutuksia alueen yritysten osaamistarpeiden tukemiseksi. Koulutussisällöt liittyivät leanjohtamiseen, esihenkilötyöhön, etäjohtamiseen, työyhteisöjen hyvinvoinnin tukemiseen, kriisijohtamiseen ja palvelumuotoiluun. Jokainen koulutussisältö on edelleen hyödynnettävissä KAMKin tarjonnasta. Tämän kaltaisen hankkeen onnistumisessa on erityisen tärkeää, että yhteistyö alueen toimijoiden kanssa on tiivistä ja koulutus vastaa tunnistettuja osaamistarpeita. Lisäksi on tärkeää, että kapeisiin osaamistarpeisiin vastataan myös yli maakuntarajoja ylittävillä yhteisillä sisällöillä ja kehittämishankkeilla yhteistyössä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan toimijoiden kanssa.

Toteutuneiden koulutusten arviointia

KAMKin toteuttamia koulutuksia arvioidaan kansallisesti Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamilla rahoitusmittareilla (OKM 2021). Alueellisesti koulutuksia voidaan arvioida työvoiman saatavuudella ja erillisrahoituksella toteutuneita koulutuksia hankkeen tavoitteiden mukaisilla mittareilla. KAMK arvioi lisäksi toteuttamia koulutuksia opintojaksopalautteilla, oppimisen kehittämissyhmän palautteilla sekä opiskelijakunnan keräämillä palautteilla.

Keskeiset koulutuksen rahoitusmittarit ovat tutkintojen määrä, jatkuvan oppimisen opintopistemäärä sekä korkeakoulujen yhteistyössä toteutuneiden opintopisteiden määrä (OKM 2021). KAMKin kannalta koulutusten järjestäminen Raahessa tukee lisääntyneiden tutkintomäärien sekä jatkuvan oppimisen opintopistemäärän saatavuutta. Yhteistyö Koulutuskeskus Brahen ja Raahen kaupungin kanssa tukevat opiskelijarekrytointia ja koulutuksen toteuttamista. On myös ensiarvoisen tärkeää tehdä yhteistyötä alueen yritysten, julkisten toimijoiden ja sidosryhmien kanssa, jotta opiskelijat saavat harjoittelupaikkoja ja työllistyvät koulutuksen jälkeen.

Alueellisesti koulutuksilla tuetaan työvoiman saatavuutta. KAMKissa opiskelijoiden työllistymistä seurataan vuoden kuluttua valmistumisesta. Seurantatieto löytyy 2019 valmistuneiden osalta, yhteensä 390. Heistä 69 on työllistynyt Pohjois-Pohjanmaalle. KAMKin toteutuneista tutkintokoulutuksista Raahessa ei ole vielä valmistunut opiskelijoita ja seurantatietoa vuosi valmistumisen jälkeen ei siis ole vielä käytettävissä. (Vipunen 2021.)

Lähteet:

Kuntaliitto 2020. Elinvoimajohtaminen kunnissa. saatavilla 5.11.2020 <https://www.kuntaliitto.fi/elinvoima-ja-tyollisyys/kuntien-elinkeinopolitiikka/elinvoimajohtaminen-kunnissa>

OKM 2021. Rahoitusmalli. saatavilla 24.6.2021 https://minedu.fi/documents/1410845/4392480/AMK_rahoitusmalli_fi/65aedf23-83a0-64f7-aed5-ebdf07bc9efe/AMK_rahoitusmalli_fi.pdf

Monikampusmalli 2020. saatavilla 5.11.2020 <https://www.brahe.fi/tietoa-brahesta/hankkeet>

Rakennerahastot 2020. saatavilla 4.12.2020 <https://www.rakennerahastot.fi/hankeen-tavoitteiden-ja-tulosten-seuranta>

Seppälä, M. 2020. Lab loki #19: Miten periaatteita voi käyttää projektien välisten yhteyksien aikaansaamisessa? saatavilla 4.12.2020 <https://www.sitra.fi/blogit/lab-loki-19-miten-periaatteita-voi-kayttaa-projektien-valisten-yhteyksien-aikaansaamisessa/>

Vipunen 2021. saatavilla 24.6.2021 https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammattikorkeakoulusta%20valmistuneiden%20alueell.%20sijoittuminen%20-%20suoritusmaakunta,%20asuinmaakunta.xlsb

4 Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja jatkuva oppiminen

4.1 Johtamis- ja kehittämisosaamisen vahvistaminen KAMK:n Master School -toimintana / Heikkinen Eija

Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK) tarjoaa ylempi ammattikorkeakouluopintoja monialaisesti johtamisen- ja kehittämisen koulutuksissa. Koulutuksia on tarjolla insinööri-, tradenomi- (liiketalous ja tietojenkäsittely), restonomi-, liikunnanohjaaja-, sairaanhoitaja-, terveydenhoitaja – ja sosionomi yamk –tutkintokoulutuksina, jotka ovat laajuudeltaan 60–90 opintopistettä (op). Lisäksi osaamiskokonaisuuksia (15 op laajuisina) tai yksittäisiä opintojaksoja (5 op) tarjotaan avoimen ammattikorkeakoulun opintoina. Näihin koulutuksiin on mahdollista osallistua etänä, joten se palvelee hyvin Pohjois-Pohjanmaan eteläisen alueen osaamistarpeita. Tässä artikkelissa kuvataan ylempi amk-koulutuksen tavoitteita, sisältöä ja millaista osaamista KAMK:n tarjoamat koulutukset tuottavat.

Ylempi amk-koulutuksen tavoitteet ja osaaminen

Ylemmän amk-koulutuksen tavoitteena on, että tutkinnon jälkeen opiskelijalla on

- 1) laajat ja syvälliset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä;
- 2) syvällinen kuva omasta ammattialasta, sen asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä valmiudet seurata ja eritellä alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehitystä;
- 3) valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen;
- 4) hyvä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön. (Auvinen ym. 2010.)

Ylemmän amk-koulutuksen osaamistavoitteita ovat oppimisen taidot (oman asiantuntijuuden kehittäminen, tiedon kriittinen arviointi ja vastuun ottaminen tavoitteellisesta oppimisesta), eettinen osaaminen (vastuu yhteisön toiminnasta ja alan ammattieettisten periaatteiden soveltamisesta; tasa-arvon, kestävän kehityksen ja yhteiskunnallisesti vaikuttavan toiminnan edistäminen), työyhteisöosaaminen (työhyvinvoinnin, monialaisen viestinnän ja vuorovaikutuksen edistäminen, tieto- ja viestintätekniikan soveltaminen, verkostojen luominen, johtaminen, asiantuntijana tai yrittäjänä toimiminen monimutkaisissa toimintaympäristöissä). Lisäksi kompetensseja ovat innovaatio-osaaminen, jossa opiskelija osaa tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista, johtaa projekteja tai tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeita sekä kehittää asiakaslähtöistä, kestävää ja taloudellisesti kannattavaa toimintaa. Kansainvälistymisosaajana opiskelija kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään ja toiminnan kehittämisessä sekä osaa ennakoida kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla ammattialallaan monikulttuurisessa toimintaympäristössä. (Auvinen ym. 2010.)

Vuoden 2022 aikana käyttöön otetaan uudistetut osaamisen kompetenssit. Edellä mainittujen lisäksi yamk-tutkintoon sisältyy myös kestävä kehitys -osaaminen, jolla tarkoitetaan sitä, että valmistuva opiskelija kehittää kestäviä ja vastuullisia toimintatapoja työssään sekä edistää kestävyysmuutosta työyhteisössään ja yhteiskunnassa. (Auvinen ym. 2021.)

Lisäksi KAMKin opetussuunnitelmaan on lisätty älykkäät ratkaisut osaaminen, jossa opiskelija teknologisten ratkaisujen hyödyntämisen lisäksi kykenee tehdä oikeita asioita oikein.

Johtamis- ja kehittämisopintojen tavoitteet ja sisältö

Johtamisopinnot koostuvat 5 opintopisteen laajuisista sisällöistä, jotka ovat itsensä johtaminen, strateginen johtaminen, henkilöstöjohtaminen ja talouden johtaminen. KAMKin Master Schoolin monialainen opettajatiimi suunnitteli sisällön niin, että opinnot kattavat keskeiset kokonaisuudet, jotka johtamistyössä tarvitaan eri aloilla.

Itsensä johtamisen opinnoissa keskeisenä sisältönä on, että opiskelija osaa analysoida omaa toimintaansa keskeisten johtamisen teorioiden ja määritelmien avulla sekä tunnistaa rakentavan ajattelun, omien tunteiden säätelyn merkityksen itsensä johtamisessa vaikutukset itseensä ja toisiin (Takala 2020). Itsensä johtamisosaaminen on keskeistä, jotta voi muita johtaa.

Strategisessa johtamisessa opiskelija saa valmiudet oman organisaationsa strategian ymmärtämiseen, strategiaprosessin eri vaiheisiin, strategisen johtamisen analyysiin ja työkaluihin, stra-

tegian implementointiin ja toimenpiteistämiseen, strategian mittaamiseen ja mittareiden arviointiin sekä strategian seurantaan, arviointiin ja päivittämiseen. (Heikkinen, Huusko & Moisanen 2021.)

Henkilöstöjohtamisen opinnoissa keskeistä on, että opiskelija ymmärtää Human Resource Management (HRM) teoreettisen perustan sekä tunnistaa henkilöstövoimavarojen merkityksen organisaation strategisena menestystekijänä. Opintojaksolla opiskelija kehittää henkilöstöjohtamisen osa-alueita rekrytoinnista, perehdyttämiseen, palkitsemiseen ja viestintään. Opintojakso perehdyttää työyhteisön oikeudenmukaiseen ja kannustavaan johtamiseen. (Moisanen, Huusko & Heikkinen 2021.)

Talouden johtamisen opintojaksolla opiskelija saa valmiudet keskeisistä yrityksen talouden johtamisen menetelmistä ja osaa soveltaa niitä liiketoiminnan ohjauksessa ja sen kehittämisessä sekä päätöksenteossa. Opiskelija osaa laatia taloudellisia analyysejä yrityksestä/organisaatiosta sekä tulkita, arvioida ja soveltaa analyysien avulla saatuja tietoja päätöksenteossa ja johtamisessa. Hän osaa arvioida eri toimenpiteiden vaikutuksia yrityksen kannattavuuteen, maksuvalmiuteen ja vakavaraisuuteen. Opiskelija osaa kehittää oman organisaation talouden johtamista ja kehittää talousviestintää sekä sisäisille että ulkoisille sidosryhmille. (Murto-Unkila 2021.)

Kehittämisen opinnoissa opiskelija vahvistaa metodologisia lähestymistapoja koskevaa osaamistaan tki-toiminnassa ja johtamisessa. Hän hallitsee tki-toimintaa tukevia tieteellisen tiedon hankintamenetelmiä ja kehittämismenetelmiä, sekä niiden soveltamisen ja tulosten arvioinnin. Opiskelija osaa kehittää ja johtaa yhteistyöverkostoissa kehittämishankkeita alueellisesti ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaa tki-toimintaa eettiset arvot huomioiden. Hän oppii arviomaan tki-toimintaa ja sen hyödyntämistä. (Lappalainen & Moisanen 2021.)

Lisäksi opiskelija hallitsee laadullisen ja määrällisen aineiston käsittelyä ja analyysimenetelmiä sekä osaa soveltaa niitä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Hän hallitsee perusteet aineistojen yhdistämisestä, liittämistä ja sulauttamisesta sekä aineistojen tulkinnasta mixed methodsin mukaisesti. Hän osaa arvioida kriittisesti aineiston käsittelyn, analyysin ja tulkinnan luotettavuutta ja eettisyyttä sekä hyödyntämismahdollisuuksia. (Lappalainen, Takala, Teirilä 2021.)

Pohdintaa

Ylempi amk koulutukset tarjoavat Pohjois-Pohjanmaan eteläiselle alueelle hyviä kehittämistyön ja yksilön urakehityksen mahdollisuuksia. Opintoja on mahdollista suorittaa työn ohella ja etänä. Koulutussisällöt tarjoavat opiskelijoille myös hyviä verkostoitumisen mahdollisuuksia, koska

osallistuvat opiskelijat ovat eri puolelta Suomea, jotkut osallistuvat koulutuksiin myös ulkomailta.

Lähteet

Auvinen, P., Heikkilä, J., Ilola, H., Kallioinen, O., Luopajarvi, T., Raij., K., Roslöf., J. 2010. Suositus tutkintojen kansallisen viitekehysten (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisesta ammattikorkeakoulussa. saatavilla 23.6.2021 http://www.arena.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arena_nqf.pdf

Auvinen, P., Asikainen, E., Hakonen, A., Marjanen, P., Risku, P. & Silvennoinen, S. 2021. Suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta. Työpaperi. Julkaisematon 22.11.2021.

Heikkinen, E., Huusko, P. & Moisanen, K. Strateginen johtaminen opintojaksokuvaus. saatavilla 6.8.2021 <http://opinto-opas.kamk.fi/index.php/fi/68148/fi/68096/LYL21S/year/2021>

Lappalainen, J. & Moisanen, K. Talouden johtamisen opintojaksokuvaus. saatavilla 6.8.2021 <http://opinto-opas.kamk.fi/index.php/fi/68148/fi/68096/LYL21S/year/2021>

Lappalainen, J. Takala., K. & Teirilä, A. 2021. Tutkimusaineiston käsittely ja tulkinta opintojaksokuvaus. saatavilla 6.8.2021 <http://opinto-opas.kamk.fi/index.php/fi/68148/fi/68096/LYL21S/year/2021>

Moisanen, K., Huusko, P. & Heikkinen., E, Henkilöstöjohtamisen opintojaksokuvaus. saatavilla 6.8.2021 <http://opinto-opas.kamk.fi/index.php/fi/68148/fi/68096/LYL21S/year/2021>

Murto-Unkila, M. 2021. Talouden johtamisen opintojaksokuvaus. saatavilla 6.8.2021 <http://opinto-opas.kamk.fi/index.php/fi/68148/fi/68096/LYL21S/year/2021>

Takala, K. 2020. Itsensä johtamisen opintojaksokuvaus. saatavilla 24.6.2021 osoitteesta <http://opinto-opas.kamk.fi/index.php/fi/68148/fi/68096/LYL21S/year/2021>

4.2 Matkailualan osaaminen vahvistaminen /Siipola Hannele ja Alajoki Sari

Matkailualan koulutusta Oulun eteläisellä alueella tarjotaan tällä hetkellä ainoastaan alueen ammattiopistoissa. Jokilaaksojen ja Oulun seudun ammattiopistojen ja Koulutuskeskus Brahen tarjonnasta löytyy matkailualan perustutkinto- ja ammattitutkintovaihtoehtoja.

Korkea-asteen koulutus puuttuu matkailualalta alueelta. Restonomi-koulutus päättyi Centria ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikössä 2012. Centrian matkailun aikuiskoulutuksen taustalla oli vuonna 2002 toteutettu tutkimus restonomikoulutuksen (AMK) tarpeellisuudesta Oulun Eteläisellä alueella. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun (myöh. Centria AMK) Ylivieskan yksikössä aloitettiin restonomi (AMK) -tutkintoon johtava koulutus 2004. Koulutusohjelman painotus oli matkailun hyvinvointi- ja vapaa-ajanpalvelut.

Vuoden 2012 alusta Matkailun koulutusohjelma oli opiskelijamäärältään Ylivieskan yksikön suurimpia ja valmistuneiden työllistymisprosentti oli hyvä. Opintoihin hakeutuneet opiskelijat olivat pääasiassa Oulun, Ylivieskan ja Kalajoen alueilta. Monilla opiskelijoista oli jo takanaan pitkä työhistoria matkailualalta. Heidän motiivinsa hakeutua koulutukseen oli oman ammattitaidon päivittäminen ja yritystoiminnan kehittäminen. Osa koulutukseen hakeutuneista toimi toisen asteen oppilaitoksissa matkailun, cateringalan tai laitoshuollon opettajana.

Centrian restonomikoulutuksen päättyminen jätti Oulun eteläiselle alueelle ison aukon matkailun korkea-asteen opetustarjonnan osalta. Tällä hetkellä lähimmät restonomitutkintoja tarjoavat ammattikorkeakoulut sijaitsevat Kajaanissa, Rovaniemellä, Kuopiossa ja Seinäjoella.

Matkailuala on edelleen Suomen kasvualoja, ja matkailun kehittäminen tukee ja edesauttaa myös alueiden imagon ja brändin rakennusta. Suomen matkailustrategia 2019–2028 tuo esiin neljä syytä panostaa matkailuun: 1. Matkailu on suuren kasvupotentiaalin omaava palveluala, jolla on paljon kerrannaisvaikutuksia muille aloille, 2. Matkailu on kasvava vientitoimiala, 3. Matkailu on merkittävä työllistäjä ja 4. Matkailu on alueellisesti merkittävä elinkeino Suomessa. (TEM.)

Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategiassa vuosille 2021–2023 visio on olla Suomen voimakkaimmin kasvava matkailumaakunta. Alueen matkailuyritysten keskeisiä kehittämistarpeita ovat asiakaslähtöisen markkinoinnin ja myynnin kehittäminen. Korona-aika on nostanut etenkin luontomatkailun ja luonnossa liikkumisen suosituksi ja kotimaanmatkailu on saanut koronan vuoksi uutta nostetta. Pohjois-Pohjanmaa on lisäksi sijoittunut jo pitkään matkailijoiden määrällä mitattuna kolmanneksi suosituimmaksi alueeksi heti Uudenmaan ja Lapin jälkeen.

Matkailun merkitys Oulun eteläisen alueen eri osissa vaihtelee, Kalajoella matkailu on jo pitkään ollut merkittävä elinkeino, ja sen merkitys paikkakunnan tunnettuuden ja vetovoiman kannalta on huomattava. Raahessa matkailun ja vapaa-ajanpalveluiden kehittäminen nähdään yhä tärkeämpänä myös uusien asukkaiden houkuttelussa ja myönteisen alueimagon rakentajana. Lisäksi esim. Nivala-Haapajärven seutukunta on ryhtynyt kehittämään erityisesti luontomatkailua. Ylivieska taas tunnetaan vilkkaana ostosmatkailupaikkakuntana. Myös naapurimaakunta Keski-Pohjanmaalla matkailua ollaan kehittämässä, erityisesti luontoreittien ja Vanhojen kaupunkien ympärille.

Kaikki tämä eri puolilla aluetta tapahtuva matkailuun panostaminen ja matkailun aluetaloutta tukeva merkitys edellyttää kehittyäkseen osaamisen kehittämistä ja osaavaa työvoimaa. Matkailuliiketoiminta on vaativa ala, jossa mm. digiosaamisen kehittäminen on ajankohtaista. Matkailu-, ohjelma- ja elämyspalvelujen kehittämisen ohella alueella on tarvetta myös ravitsemis- palvelujen esimiesosaamiselle. Myös kv-matkailun kasvu vaatii erityisosaamista.

Alueen maaseudun matkailupalvelujen merkitys on myös lisääntymässä. Matkailun kehittämisen edellyttää kuitenkin tuotteistamista. Maaseudun rooli hyvinvointituotannossa voisi olla nykyistä paljon suurempi. Matkailun kehittäminen monipuolistaa palveluja myös asukkaille, lisää paikkakunnan houkuttelevuutta ja luo myönteistä imagoa.

Alueella koulutusaukkoon ja tarpeeseen jatkuvan oppimisen kehittämiseksi on reagoitu hakeamalla yhteistyösopimuksin korkeakoulutasoista koulutusta alueelle. Esimerkiksi Raahan seutukunnassa on kehitetty koulutuksen ja osaamisen saamiseksi alueelle monikampus -mallia. Malli onkin Sitran valtakunnallista osaamista selvittäneen tutkimuksen mukaan nykyaikainen ratkaisu osaajien saatavuusongelmaan ja hyvä esimerkki oppilaitosten ja yritysten välisestä yhteistyöstä, jolla turvataan alueiden elinvoimaa.

Kajaanin ammattikorkeakoululla on ollut tärkeä rooli eri paikkakuntien koulutustarjonnan kehittämisessä. Oppilaitos onkin vastannut jo usean vuoden ajan Pohjois-Pohjanmaalla matkailuosaimisen tarpeisiin tuottamalla korkeakoulutasoista koulutusta yhteistyössä alueen koulutusorganisaatioiden ja seutukuntien kanssa. Tutkintoon johtavaa monimuotokoulutusta on tuotettu Oulussa, Kuusamossa ja Ylivieskassa.

Kajaanin ammattikorkeakoulu toteutti yhteistyössä Oulun seudun ammattikorkeakoulun kanssa Oulussa vuosien 2010–2014 aikana kaksi ESR – rahoitteista matkailun koulutusohjelmaa. Koulutuksiin oli paljon hakijoita osoittaen, että alueen koulutustarjontaa olisi kehitettävä edelleen osaamisen vahvistamiseksi. Kuusamossa Kajaanin ammattikorkeakoulu on järjestänyt ESR-rahoitteista koulutusta vuosina 2004–2007, minkä jälkeen osaamistarpeisiin on vastattu yhteistyössä Kuusamon kaupungin kanssa järjestämällä matkailukoulutusta. Kuusamossa on parhaillaan meneillään (2019–2023) Matkailupainotteinen tradenomitutkintoon johtava koulutus.

Viimeisimpänä Kajaanin ammattikorkeakoulu toteutti Ylivieskassa restonomin tutkintoon johtavaa koulutusta hankerahoituksella vuosina 2018–2021 yhteistyössä Centria ammattikorkeakoulun, Pohjois-Pohjanmaan seutukuntien (Ylivieska, Raahe, Nivala-Haapajärvi ja Haapavesi-Siikalatva) sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Kalajoen hiekkasärkät Oy kanssa. Tavoitteena tässä koulutuksessa oli kehittää alueelle monimuotokoulutuksen yhteistoimintamalli, josta hyötyisivät myös alueen yritykset ja joka edistäisi verkostoitumista Pohjois-Suomen koulutusorganisaatioiden ja alueen yritysten välillä.

Centria ammattikorkeakoulu ja Kajaanin ammattikorkeakoulu ovat tehneet yhteistyötä myös ESR-rahoitteisessa eMentoroinnin kehittäminen ammattikorkeakoulutuksen ja työelämän rajapinnassa hankkeessa (2015–2017). Lisäksi Kajaanin ammattikorkeakoulu on ollut mukana Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan matkailutieto –hankkeessa, jossa muita toimijoita ovat Pohjois-Pohjanmaan liitto, Jokilaaksojen koulutusyhtymä, Naturpolis Oy ja rahoittajan edustajana Kainuun liitto. Tämän hankkeen puitteissa on julkaistu Pekka Kauppilan (2016) tekemä Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten seurantamalli – Kalajoki, Kuusamo, Oulu ja Pudasjärvi –tutkimus (liite1).

Matkailun koulutusväylien kehittämiseksi on Monikampus -hankkeessa käynnistetty yhteistyötä myös toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen välillä. Esimerkiksi Koulutuskeskus Brahe ja Kajaanin ammattikorkeakoulu ovat yhdessä suunnittelemassa väyläopintoja Ravintola- ja catering alalta korkeakouluun Restonomiopintoihin. Koulutuskeskus Brahe ja Raahen lukio ovat pilottoimassa yhdessä Kajaanin ammattikorkeakoulun KAMKstart -väyläopintoja (liite 2) väylänä II asteelta ammattikorkeakouluun. Yhteistyö Kalajoen lukion ja Kajaanin ammattikorkeakoulun välillä on tuottanut englanninkielisen Kurkistusopintojen tarjottimen lukiolaisille (liite3).

Monikampus -hankkeessa on kerätty tietoa alueen matkailuelinkeinon ja oppilaitosten osaamisen kehittämistarpeista sekä yhteistyön mahdollisuuksista yhteistyössä Kalajoen ja Raahen matkailutoimijoiden kanssa sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa. Hankkeessa on toteutettu osaamiskartoitukset Kalajoen ja Raahen alueilla, joiden tietoa on hyödynnetty mm. Kajaanin avoimen ammattikorkeakoulun koulutustarjonnan suunnittelussa (liite4). Alueella on tarvetta matkailun täydennys- ja tutkintoon johtavalle koulutukselle myös suunnattuna suurkeittiöesimiehille. Olisiko tässä Kajaanin ammattikorkeakoululle seuraava haaste ja jatkumo insinööri- ja sairaanhoitajakoulutusten rinnalle tunnustetussa roolissaan monikampustoimijana alueella?

Lähteet:

Sitra. <https://www.sitra.fi/uutiset/selvitys-koulutetut-muuttavat-toisten-osaajien-perassa-alueiden-kannattaa-pitaa-valmistuneista-kiinni/?fbclid=IwAR1F6P5XtRBfG4KX-St0LepZUp6NnGeLux8AXv770rcar2trvO4Vf91-qc4>. saatavilla 29.10.2021.

Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategia 2021–2023. saatavilla 10.10.2021. https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2021/05/Matkailustrategia_Pohjois-Pohjanmaan-liitto_2021-2023.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. saatavilla 5.10.2021. [Matkailu - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](#)

Liitteet:

Liite 1: Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten seurantamalli: Kalajoki, Kuusamo, Oulu ja Puodasjärvi. Kauppila, Pekka. 2016. Kajaanin ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7219-16-4>

Liite 2: KAMKstart väyläopinnot. Hakijalle. Kajaanin ammattikorkeakoulu. <https://www.kamk.fi/fi/Hakijalle/KAMKstart>. Saatavilla 29.10.2021

Liite 3: Kurkistusopinnot lukiolaisille, Jatkuva oppiminen, Kajaanin ammattikorkeakoulu. <https://www.kamk.fi/fi/Hakijalle/Kurkistusopinnot-lukiolaisille>. Saatavilla 29.10.2021

Liite 4: Koulutuskalenteri, Jatkuva oppiminen, Kajaanin ammattikorkeakoulu. <https://www.kamk.fi/fi/Hakijalle/Avoin-AMK/Koulutuskalenteri>. Saatavilla 29.10.2021

4.3 Prosessialan osaamisen ennakointi ja kehittäminen /Tikkanen Hannu

Prosessiteollisuus on laaja käsite. Kyse voi olla paperitehtaasta, terästeollisuudesta, sellutehtaasta, biotuotetehtaasta tai vaikkapa akkukemikaalitehtaasta. Pohjois-Pohjanmaalla on toiminut pitkään puunjalostukseen liittyviä prosessilaitoksia. Raahessa toimii SSAB terästehdas, jossa on tulossa suuria muutoksia lähivuosien tai vuosikymmenien aikana, siitä hiukan myöhemmin enemmän. Kainuussa paperitehdas lopetti vuonna 2008, mutta tilalle on tullut ensiksi Terrafamen metallitehdas ja vuonna 2021 aloittava akkukemikaalitehdas. Ne työllistävät selvästi enemmän, kuin varsinainen kaivannaistoiminta, voidaan puhua ennemminkin kemian prosessiteollisuudesta. Tämä asettaa myös osaamisen vahvistamiselle hyvin erilaiset ja monipuolisemmat haasteet. Myös ST1:llä on koelaitos Kajaanissa ja Paltamoon on kaavailut biotuotetehdasta. Kemiin tehtiin jo iso investointipäätös, joten prosessialan osaajille on ennakoitavissa tarvetta jatkossakin.

Kaivannaisala on ala, joka herättää myös monenlaisia tunteita. Monet kokevat sen ympäristömielessä uhkaksi luonnolle ja ihmisille. Toisaalta sitä kohtaan on suuria odotuksia vihreän talouden luoman kysynnän osalta, yksi tärkeimmistä on ehkä sähköautojen akut ja muu elektroniikka. Kainuun kaivannaisstrategiassa nämä näkökulmat on myös huomioitu. Myös osaamisen ja koulutuksen hyödyntäminen on nähty mahdollisuutena. Mielikuvalla on merkitystä alalle hakeutu-

miselle. Jos mielikuva on negatiivinen, yksipuolinen tai aivan väärä, vaikuttaa se opiskelijaksi ha-
keutumiseen. Moni ei ehkä miellä, että kaivannaisteollisuus on laajasti ottaen prosessiteolli-
suutta.

Prosessialan koulutuksen tilanne on haasteellinen. Kainuussa prosessialan koulutus ajettiin alas
reilut kymmenen vuotta sitten paperitehtaan sulkiessa ovensa. Suomessa vain kaksi ammatti-
korkeakoulua tuottaa prosessialan insinöörejä, syykin on selvä, paperiteollisuus on mennyt alas-
päin jo vuosia. Toisaalta biotuoteteollisuuden kasvua on jo näkyvissä. Ennakointi on tässäkin vai-
keaa. Paperiteollisuuden vähenemistä on ennustettu jo vuosikymmeniä, mutta selluteollisuuden
kasvua ei samalla tavalla pystytty näkemään. Prosessiteollisuuden ja ympäristön kannalta posi-
tiivinen hanke tulevaisuudessa on SSABn prosessien uusiminen Raahessa lähivuosien aikana.
Fossiilivapaa terästuotanto on suuri muutos monessakin mielessä. Terästeollisuus tuottaa noin
7 % maailman hiilidioksidipäästöistä. Raahen masuunin osalta tämä on ajankohtaista vuosien
2030–2040 aikana. Tämä kysyy myös uutta osaamista.

Kainuussa asiaan on reagoitu usealla tavalla. Kajaanin ammattikorkeakoulussa on konetekniikan
uutena vaihtoehtoisena moduulina prosessitekniikka. Kaivannaisteollisuutta tukee Kaivannais-
tekniikan moduuli. Myös monet TKI-hankkeet tukevaa osaamisen kehittymistä ja yritysyhteis-
työtä. Myös kunnossapidon suuntaavat opinnot tukevat myös prosessiteollisuuden kehitystä ja
osaamisen vahvistamista. Konetekniikan koulutuksen toteutukset Raahessa tukevat osaltaan
osaamistarpeiden täyttämistä myös Raahessa ja sen lähialueilla.

Iso askel prosessialan koulutuksen kehittämiseen oli, että Kainuun ammattiopisto sai Prosessite-
ollisuuden perustutkinnon järjestämisoikeuden. Jatkossa KAO kouluttaa myös ammattitutkin-
toa, joten tulevaisuudessa voidaan paremmin kehittää alueen yritysten osaamistarpeita.

Merkittävä yhteistyöhanke on Prosessiakatemia, jossa KAMK, KAO ja Oulun yliopisto ovat yhdis-
täneet voimansa ja kehittävät jatkuvan oppimisen väylää prosessialalla alueen yritysten osaa-
mistarpeen kehittämiseksi. Prosessiakatemia vastaa osaamistarpeiden kehittämiseen yritysten
kanssa tehtävällä yhteistyöllä, jolla tarpeet tunnistetaan. Kolmen eri oppilaitoksen yhteistyöllä
tarpeisiin on mahdollista vastata laajemmin. Oulun yliopistossa on monipuolista prosessi- ja kai-
vannaisalan osaamista, jota saahan Prosessiakatemian kautta paremmin täydentämään KAMKn
ja KAO:n tarjontaa.

Prosessiteollisuudesta on moneksi. Kainuussa on raaka-aineita jalostettavaksi, mutta mitä pidemmälle jalostus menee, sitä enemmän se vaatii uutta osaamista. Osaamisen saaminen tarkoittaa myös alueen vetovoimaa ja ns. pitovoimaa. Kainuun kannalta se edellyttää sitä, että tänne tullaan opiskelemaan ja jäädään töihin. Lisäksi se tarkoittaa sitä, että alueelle suuntautuu myös muuttoliikettä, jolloin Kainuuseen tullaan töihin ja jäädään. Tarvitaan myös jatkuvaa oppimista, jolla osaamista pidetään työssä oppimisen lisäksi yllä.

Lähteet:

Kainuun kaivannaissstrategia 2019-2025, haettu 3.5.2021 <https://kainuunliitto.fi/asets/uploads/2020/05/Kainuun-kaivannaissstrategia-2019-2025.pdf>

SSAB prosessien muutos, haettu 3.5.2021 <https://www.ssab.fi/ssab-konserni/kestava-kehitys/kestavat-toiminnot/hybrid-phases>

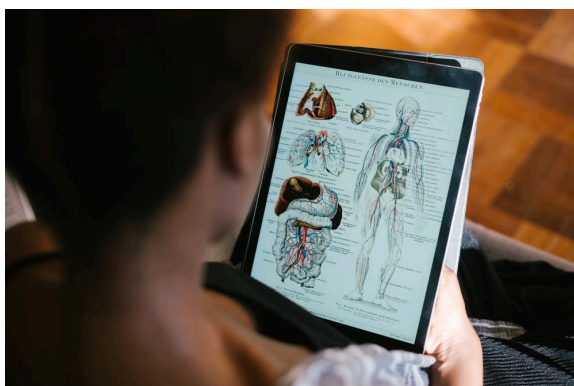
4.4 Sosiaali- ja terveysalan osaamisen vahvistaminen / Hökkä Minna, Piirainen Anu, Saari Mikko

Osaamisen vahvistaminen sosiaali- ja terveysalalla perustuu nykytilanteen arviointiin ja tulevaisuuden tilanteen ennakkointiin. Ennakointityötä tehdään sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Valtakunnallisesti merkittäviä hankkeita sote osaamisen arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen ovat muun muassa SOTEKU-hanke (Opetus- ja kulttuuriministeriö) ja Sotetie-hanke (Savonia). Alueellisesti työtä tehdään koulutusorganisaatioiden ja työelämän yhteisissä työryhmissä sekä hankkeiden avulla.

Sosiaali- ja terveysalalla on jo pitkään ollut näköpiirissä mm. väestön ikääntymiseen liittyvä palvelutarpeiden lisääntyminen samalla kun työvoiman tarve lisääntyy mm. eläköitymisen myötä. Pitkään valmisteilla ollut sote-uudistus on yksi keskeisiä valtakunnan tason toimenpiteitä, joilla pyritään ratkaisemaan näköpiirissä olevia haasteita. Valtakunnalliseen ohjaukseen perustuvat toimenpiteet ohjaavat alueellista toimintaa, mutta alueiden erilaisuus vaatii myös paikallista suunnittelua. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueilla väestön väheneminen ja ikääntyminen, harva asutus etenkin Kainuun alueella sekä veropohjan ohuus kärjistävät palvelujen tuottamiseen ja työvoiman saatavuuteen sekä riittävään osaamiseen liittyviä ongelmia. Myös alueen vetovoima vahvistaminen on tärkeää. Tämän vuoksi on olennaista turvata alueella jo olevan väestön työllistyminen ja tarjota koulutuspalveluin siihen riittävä osaaminen. Myös työssä jo olevan osaamisen kehittämistä huolehtiminen tukee työssä jaksamista ja alueen työelämän elinvoimaisuutta.

Koulutuspalvelujen näkökulmasta sosiaali- ja terveysalan riittävän osaamisen varmistamisessa on tavoitteena kehittää sellaisia toimintatapoja, joilla voidaan optimoida opintojen sujuva suorittaminen paitsi tutkinto-opinnoissa, myös tutkintoa edeltävässä ja tutkinnon jälkeisessä vaiheessa. Kun osaamista kehitetään ns. jatkuvan oppimisen näkökulmasta, nähdään yksilön osaamisen kehittyminen pitkäjänteisenä prosessina, joka ei pysähdy tutkintoihin, vaan ammatillinen kasvu ja urakehitys muotoutuvat yksilöllisesti työkokemuksen, henkilökohtaisten kiinnostuksen kohteiden ja myös työnantajan kanssa tehdyn ammatillisen kehittymisen suunnittelun pohjalta.

Ammattikorkeakouluissa jatkuvan oppimisen piiriin kuuluvia tärkeimpiä palveluja ovat avoimen ammattikorkeakoulun opinnot, erikoistumiskoulutukset, täydennys- ja tilauskoulutukset sekä työvoimapolitiittiset ja rekrykoulutukset. Tässä kirjoituksessa esitellään erityisesti avoimen ammattikorkeakoulun opintoja ja erikoistumiskoulutuksia sote-alan osaamisen kehittämisen työkaluna.

Lähteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke. Saatavilla [Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)

Savonia. Tiekartta sote-ammattilaisen jatkuvan oppimisen toteuttamiseen. Saatavilla [Hankkeen kuvaus, yhteystiedot ja toimijat – SOTETIE \(savonia.fi\)](#)

4.5 Jatkuvan oppimisen palvelut tarjoavat mahdollisuuksia osaamisen vahvistamiseen ennen ja jälkeen tutkinnon sosiaali- ja terveysalalla/ Piirainen Anu

Jatkuvan oppimisen palveluilla tarkoitetaan kaikkea sitä neuvontaa sekä opintotarjontaa, jota korkeakoulu tarjoaa varsinaisen tutkintoon johtavan opetuksen rinnalla. Opinnot, joita voi suorittaa ennen varsinaisia opintoja, ovat joko yksittäin tai erilaisiin kokonaisuuksiin koottuja opintoja. Viime vuosina on kehitetty erityisesti väyläopintomahdollisuuksia. Tutkinnon jälkeiseen osaamisen kehittämisen saralla erikoistumiskoulutukset ovat erityisesti sosiaali- ja terveysalalla nousseet tärkeään rooliin korkeakouluissa. Seuraavassa kerrotaan hieman tarkemmin edellä mainituista jatkuvan oppimisen koulutusmuodoista.

Avoimien ammattikorkeakoulujen opiskelumahdollisuudet ennen tutkintoa ja osaamisen täydentäjänä

Avoimien ammattikorkeakoulujen väyläopinnot -nimitystä käytetään opinnoista, joiden tarkoitus on helpottaa ja nopeuttaa siirtymistä 2. asteen opinnoista korkea-asteen opintoihin jo siinä vaiheessa, kun henkilö on vielä tutkinto-opiskelija lukiossa tai ammatillisella 2. asteella. Väyläopintoja suorittamalla voidaan parhaimmillaan varmistaa katkeamaton opintopolku 2. asteelta suoraan korkea-asteelle, ilman valintakokeessa tapahtuvaa väliarviointia. Väyläopinnot myös kehittävät korkeakoulussa tarvittavia opiskeluvalmiuksia, mm. itseohjautuvuutta opinnoissa ja asiakirjoittamiseen liittyvää osaamista.

Kajaanin ammattikorkeakoulu on jo vuosia tarjonnut eri osaamisaloilleen suuntaavia väyläopintoja ammatillisen toisen asteen opiskelijoille. Opinnot voidaan hyväksyä osaksi 2. asteen tutkintoa. Sosiaali- ja terveysalalla opinnot on suoritettu 11 op:n laajuisina, monimuotoisina kesäopintoina. Vuodesta 2020 lähtien väyläopintojen tarjontaa ja suoritustapoja kehitettiin siten, että ne palvelevat myös lukiolaisten nopeaa hakeutumista jatko-opintoihin. KAMKstart-nimikkeellä toteutettavat väyläopinnot tarjoavat sekä lukiolaisille että ammatillisella toisella asteella opiskeleville mahdollisuuden suorittaa AMK-tason opintoja 15 op:n laajuisena kokonaisuutena osana 2. asteen opintoja. Jos opiskelija jatkaa myöhemmin opiskeluaan KAMK:ssa, väyläopinnot luetaan heille hyväksi tulevaan tutkintoon.

Väyläopintojen merkitys ammattikorkeakoulukentässä on lisääntynyt ja monissa ammattikorkeakouluissa väyläopiskelumahdollisuuksia ollaan parantamassa. Kajaanin Ammattikorkeakoulussa kehitetään jo olemassa olevia väyläopiskelumahdollisuuksia kaikilla osaamisaloilla ja väyläopintojen markkinointia tehostetaan.

Jatkuvan oppimisen periaatteiden mukaisesti Kajaanin ammattikorkeakoulussa on tavoitteena kehittää myös yksittäisten opintojaksojen sekä pienempien opintokokonaisuuksien hyödyntämismahdollisuuksia tutkinnon jälkeisen ammattiosaamisen kehittämisessä työelämätarpeita vastaavasti. Tällaiset opinnot palvelevat erityisesti täsmällisen, rajatun osaamisen kehittämistarvetta, silloin kun osaamisen osoittaminen ei vaadi esim. tietyn tutkintonimikkeen hankkimista. Opintojen saavutettavuuden varmistamiseksi suunnittelussa kiinnitetään huomiota erityisesti verkossa suoritettavien opintojen määrän lisäämiseen.

Opintoneuvonnalla autetaan osaamisensa kehittämisestä kiinnostuneita löytämään itselleen sopivia opintoja ja tekemään henkilökohtaista opinto- ja osaamisen kehittämisen suunnitelmaa. Avoimen ammattikorkeakoulun opinnot ovat edullisia ja siksi hyvä vaihto osaamisen kehittämiseen myös silloin, kun henkilö kustantaa opintonsa itse.

Erikoistumiskoulutuksilla kehitetään tutkinnon jälkeistä ammatillista kehittymistä

Erikoistumiskoulutukset ovat OKM:n vuoden 2015 alusta voimaan tulleisiin säädösmuutoksiin perustuvia koulutusmuotoja. Erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavaksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä pitkäkestoisia koulutuksia. Erikoistumiskoulutuksia suunnittelevat ja toteuttavat yliopistot ja ammattikorkeakoulut yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.

Sosiaali- ja terveysalan koulutusvastuussa olevien ammattikorkeakoulujen kesken erikoistumis- koulutusten suunnittelua ja toteuttamista on tehty verkostotyönä erikoistumiskoulutuksia koskevan asetusmuutoksen voimaantulosta saakka.

Erikoistumiskoulutukset koulutusmuotona ovat sopineet hyvin sosiaali- ja terveysalalla toimivien henkilöiden osaamisen kehittämiseen. Laajalla toimialalla on paljon erilaista erikoisosaamista vaativia tehtäviä. Alalla pidetään myös tärkeänä, että osaamista kehitetään yhtenäisten kriteerien mukaan, jolloin koulutus tukee samoihin laatuksiteereihin perustuvaa sote-alan palvelutarjontaa eri puolilla Suomea.

Kajaanin Ammattikorkeakoulu on toteuttanut useita eri erikoistumiskoulutuksia sosiaali- ja terveysalalle. Tärkeimpänä paikallisena työelämäkumppanina on toiminut Kainuun sote, jonka kanssa keskustellaan säännöllisesti hoitoalan ammatillisen erikoisosaamisen ajankohtaisista tarpeista ja niihin vastaavien koulutusten toteuttamisesta. Joidenkin erikoistumiskoulutusten osalta Kainuun sote on osallistunut myös koulutuksen opetussuunnitelman suunnittelutyöhön. Erikoistumiskoulutukset ovat kuitenkin avoimia kaikille hakukriteerit täyttävillä hakijoille työ- ja asuinpaikasta riippumatta.

Koulutuksesta mielekkyyttä työhön

Kajaanin ammattikorkeakoulussa on pitkät perinteet kiinteälle yhteistyölle alueen työelämän kanssa. Koulutuksen järjestäjien on tärkeää olla ajan hermolla osaamisen tarpeiden tunnistamisen ja ennakoimisen näkökulmasta. Erityisesti työelämässä olevien henkilöiden koulutuksen osalta on tärkeää, että koulutukset vastaavat sisällöltään täsmällisesti olemassa olevaa osaamisen kehittämistarvetta. Myös koulutusten toteutustapa tulee olla sellainen, että osallistuminen onnistuu työssä käynnin ohessa, koska suurin osa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista on tiiviisti työelämässä kiinni. Koulutuksilla ja osaamisen kehittämisen mahdollisuuksilla on kuitenkin oma tärkeä roolinsa työn mielekkyyden ja kannustavuuden näkökulmasta, kun tehdään henkisesti, fyysisesti ja osaamisen kannalta vaativaa työtä.

Lähteet:

OKM. (2019). Parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus. Saatavilla 24.6.2021. <https://mi-nedu.fi/hanke?tunnus=OKM033:00/2019>

Finlex. (2014). Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Saatavilla 24.6.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141438?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=erikoistumiskoulutus>

4.6 Sosionomi (amk) -koulutus sosiaali- ja terveysalan osaamisen vahvistajana Kajaanin ammattikorkeakoulun koulutustarjonnassa / Saari Mikko, Heikkinen Matti, Niskanen Ullamaija, Hökkä Minna

Kajaanin ammattikorkeakoulu sai kesällä 2020 pysyvän luvan järjestää sosionomi (AMK) koulutusta. Koulutuksen suunnittelu aloitettiin syksyllä 2020 ja syksyllä 2021 Kajaanissa aloitti reilut 40 sosionomiopiskelijaa 3,5 vuotta kestävä sosionomi (AMK) tutkinnon suorittamisen. Koulutus järjestetään monimuotokoulutuksena. Muutaman vuoden kuluttua koulutuksen alkamisesta Kajaanin ammattikorkeakoulussa opiskelee jatkuvasti noin 200 sosiaalialan opiskelijaa. Tähän sisältyy sekä perustutkintoa että ylempää ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevat. Sosionomi (YAMK) koulutuksen suunnittelu on aloitettu syksyllä 2021.

Koulutuksen kysyntä ensimmäisessä yhteishaussa oli valtaisa. Koulutukseen oli kaikkiaan yli 800 hakijaa, joista ensisijaisia hakijoita oli yli 400. Aloituspaikkoja koulutukseen on neljäkymmentä,

minkä lisäksi koulutukseen otetaan vuosittain 2–6 polkuopiskelijaa. Ensimmäisenä vuonna polkuopiskelijoita otettiin maksimimäärä, koska myös polkuopiskelijoiden hakijamäärä oli suuri. Hakijoista valtaosa oli Kainuun (339), Pohjois-Savon (114) ja Pohjois-Pohjanmaan (228) alueilta. Hakijoita oli kuitenkin jokaisesta Suomen maakunnasta. Hakijoiden pohjakoulutus vaihteli toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulututkintoon. Koulutus kiinnosti kaiken ikäisiä, sillä nuorimmat olivat 19-vuotiaita ja vanhimmat yli 60-vuotiaita. 19–24-vuotiaiden osuus hakijoista oli suurin (204 hakijaa). Työikäisten eli työelämässä olevien määrä oli kaikkienensa huomattavan suuri, mikä kertoo ihmisten halusta kehittää jatkuvasti osaamistaan ja parantaa asemaansa tai osaamistaan työmarkkinoilla. Valtaosa hakijoista oli naisia (747). Miehiä koulutukseen haki 81 henkilöä. Koulutukseen valikoituneiden osuus on suurin piirtein saman suuntainen kuin hakijajoukon profiili.

Opetussuunnitelma antaa laajat valmiudet sosiaali- ja kasvatusalan erilaisiin tehtäviin ja ennakoit tulevaisuuden osaamisen tarpeita

Perustutkinnon opetussuunnitelmaa laadittiin yhteistyössä Kainuun, Kuusamon ja Raahen alueen sosiaali- ja varhaiskasvatusalan asiantuntijoiden kanssa. Sosiaali- ja kasvatusalojen työelämän asiantuntijat muodostivat koulutuksen suunnittelun ohjausryhmän. Ohjausryhmä kokoontui ohjaamaan opetussuunnitelman laadintaa kuusi kertaa prosessin kuluessa. Tulevaisuuden koulutusyhteistyötä alueiden eri toimijoiden kanssa ajatellen tämä yhteistyö loi kehittämistyölle hyvää pohjaa. Jatkossa onkin tarkoitus ulottaa sosionomiryhmien koulutus myös Raahen ja Kuusamon alueille samanlaisella mallilla, kuin sairaanhoitajia on viime vuosina alueilla koulutettu ammattikorkeakoulun, kuntien ja kuntayhtymien yhteistyössä.

Kajaanissa järjestettävä sosionomikoulutus antaa opiskelijoille hyvät perusvalmiudet sosiaalialan erilaisiin tehtäviin. Opetussuunnitelmassa painottuu kaikille yhteisenä sisällöllisenä osana myös varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan teoriaopinnot (20 op). Sosiaalialalla korostuu

tulevaisuudessa entistä vahvemmin erilaisissa elämäntilanteissa olevien ihmisten kohtaamisen ja ohjaamisen taidot sekä eettiset taidot (vrt. Lähteinen, Raitakari, Hänninen, Kaittä, Kekoni, Krok, & Skaffar 2017, 6; Leveälähti, Nieminen, Nyyssölä, Suominen & Kotipelto 2019, 27–40). Tässä kehittyvän ja kestävämmän ammatillisuuden perustana ovat ymmärrys ihmisyydestä ja jatkuvan hyvän kasvun elementeistä.

Sosionomikoulutukseen sisältyvät kasvatusalan opinnot tukevat oikeasuuntaisesti sosionomin ammatillista kasvua. Lisäksi moduuli tarjoaa opiskelijoille pienellä panostuksella, eli suuntaamalla tietty osuus harjoitteluista sekä opinnäytetyö varhaiskasvatukseen alaan, mahdollisuuden varhaiskasvatukseen sosionomin kelpoisuuden hankkimiseen osana sosionomin tutkintoa. Varhaiskasvatustilan uudistuksen myötä, valtakunnallisesti tarkasteltuna opiskelijoiden kiinnostus varhaiskasvatukseen sosionomin tehtävään on heikentynyt, eikä alaa valita sosionomikoulutuksen suuntautumisvaihtoehtoissa aiempaan tapaan. Kajaanin sosionomikoulutuksen opetussuunnitelman malli on yksi ratkaisu kannustaa opiskelijaa hankkimaan suhteellisen helposti sosionomin kelpoisuuden lisäksi varhaiskasvatukseen sosionomin kelpoisuus. Koska erillisiä suuntautumisvaihtoehtoja ei ole, tämä avartaa opiskelijan uravaihtoehtoja ja työmarkkinakyvykkyyttä tulevaisuutta ja hyvinvointia kehittävinä muutoksentehtävänä, sosionomina.

Sosiaalialan hanketoiminnalla osaamisen ennakoimista ja entistä parempia sosiaalialan palveluja

Suuri hakijamäärä sosionomikoulutukseen ei ollut yllätys, vaan kertoo alan patoutuneesta koulutustarpeesta sekä peilaa sosiaali- ja varhaiskasvatusalan osaajapulaa KAMK:n toiminta-alueella (vrt. Ammattibarometri 2021). Koulutuksen ensivaiheessa on keskeistä saada monimuotokoulutuksen käytänteet vakinaistettua sekä arvioitua ja kehitettyä opetussuunnitelman sisältöä vastaamaan opiskelijoiden sekä myös työnantajien odotuksia. Tämän lisäksi koulutuksen yhteyteen on aloitettu hanketoimintaa, joko suoraan tai välillisesti sosionomikoulutukseen liittyen. Suorana osaamisen tunnistamista ja ennakoimista liittyvänä hankkeena on ESR-rahoitteinen ”Jatkuvan oppimisen edistäminen sosiaali- ja varhaiskasvatusalla -hanke” eli JOKSA-hanke. JOKSA-hankkeessa kartoitetaan Kainuun, Kuusamon ja Raahen alueiden sosiaali- ja varhaiskasvatusalojen työntekijöiden ja työnantajien jatkuvan oppimisen tarpeet työelämään liittyen. Keväällä 2021 alueen toimijoita lähestyttiin asiaa kartoittavalla kyselyllä. Kyselyn tulosten pohjalta hank-

keen toisessa vaiheessa ryhdytään tuottamaan ajasta ja paikasta riippumattomia jatkuvan oppimisen opintokokonaisuuksia sosiaali- ja varhaiskasvatuksen työelämän osaamisen kehittämisen tarpeisiin.

Sosiaalialan hanketoiminta tarjoaa mielekkään lisämahdollisuuden opiskelijoille osallistua kehittämistoimintaan sekä harjoitella mm. psykososiaalista ryhmätoimintaa osana opiskelua autenttisisissa tilanteissa. Syksyllä 2021 aloittanut sosionomiryhmä pääsee seuraamaan Mysteeri 24/7 hankkeen ammatillisen kuntoutuksen pakopelisovelluksen kehittämistyötä ja VR-tekniikalla simuloitavaa nuoren ohjaustilannetta osana käynnissä olevaa opintojaksoa. PORE-porukalla parempaa ESR- hanke tarjoaa niin ikään mahdollisuuden osallistua syrjäytyneiden tai syrjäytymässä olevien nuorten vertais- ja voimavararyhmätoimintaan sekä moniammatilliseen verkostoyhteistyöhön ja palveluohjaukseen. Hankkeen tavoitteena on kohderyhmän osallisuuden, hyvinvoinnin ja työkykyisyyden vahvistaminen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin luominen Lohtaja-Kettu-alueelle yhdistämällä julkisen, yksityisen, kolmannen sektorin ja alueen asukkaiden voimavarat. (PORE hankesuunnitelma 2020.)

Sosionomiopiskelijoiden osallistuminen on suunniteltu myös liikunta- ja sosionomikoulutuksen ESR-hankkeeseen ”Virtuaalivalmennuksella kohti työelämää”. Hankkeen päätavoitteena on kehittää virtuaalivalmennusta (virtuaaliPT) työttömille nuorille miehille ennen työsuhdetta ja työuran tueksi. Virtuaalivalmennuksen avulla edistetään nuorten miesten itsensä johtamisen ja elämänhallinnan taitoja, työelämävalmiuksia sekä siirtymistä työhön tai koulutukseen yhteistyössä KAMKin liikunta- ja sosiaalialan koulutusten, TE-toimiston, Kainuun Soten Aikuissosiaalipalveluiden, Kainuun kuntakokeilun ja Kainuun Prikaatin Varusmiestoimikunnan kanssa. Hankkeessa luodaan moniammatillinen ja alueellinen yhteistyömalli. Opiskelijat toimivat nuorten miesten vertaisohjaajina virtuaalivalmennuksessa, jolla tuetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia, sosiaalista kuntoutusta ja sitä myöten syrjäytymisen ehkäisyä. (VirtuaaliPT hankesuunnitelma 2021.)

Lopuksi

Sosionomikoulutuksella on merkittävä rooli Kajaanin ammattikorkeakoulun toiminta-alueen osaamisen ennakoinnissa ja edistämisessä. KAMK:lla on vahva tahtotila toimia ja tuottaa toiminta-alueelleen koulutuksia saavutettavasti ja jatkuvan oppimisen tarpeita palvellen. Sosiaalialan koulutuksen monimuotoiset ratkaisut ja kasvava alan TKI-toiminta edistävät yhteistyössä alueen työnantajien kanssa sosiaali- ja terveysalan toimintatapoja ja palvelun tuottamismalleja,

joista viime kädessä hyötyvät alueemme ihmiset terveyden ja hyvinvoinnin kasvuna. Sosionomikoulutus on hyvä esimerkki työelämälähtöisestä koulutuksen valmistelusta, toteutuksesta ja ennakoinnista. Koulutuksen oppimistulokset näkyvät osin heti ja lähivuosina työmarkkinoilla. Ammattikorkeakoulun näkökulmasta osaaminen vahvistaa monialaista ja -tieteistä korkeakoulua.

Lähteet

Ammattibarometri 2021. Viitattu 29.9.2021. [Ammattibarometri](#)

Leveälahti, S., Nieminen, J., Nyyssölä, K., Suominen, V., & Kotipelto, S. (toim.). (2019). Osaamisrakenne 2035. Alakohtaiset tulevaisuuden osaamistarpeet ja koulutuksen kehittämishaasteet – Osaamisen ennakointifoorumin ennakointituloksia. Helsinki: Opetushallitus. saatavilla 28.9.2021. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaamisrakenne-2035>

Lähteinen, S., Raitakari, S., Hänninen, K., Kaittila, A., Kekoni, T., Krok, S. & Skaffari, P. (2017). Sosiaalityön koulutuksen tuottama osaaminen. saatavilla 28.9.2021. <https://www.sosnet.fi/loader.aspx?id=198a1ca7-7692-4899-863d-154064f438b7>

Pore hankesuunnitelma. 2020. saatavilla 29.9.2021. [Pore- porukalla parempaan - Ajankohtaista - Kajaanin ammattikorkeakoulu \(kamk.fi\)](#)

VirtuaaliPT hankesuunnitelma. 2021. saatavilla 29.9.2021. Saatavilla Internetissä, [RR-tietopalvelu -hankekuvaus S22527, Virtuaalivalmennuksella kohti työelämää \(eura2014.fi\)](#)

5 Yhteenveto ja loppusanat / Alajoki Sari ja Heikkinen Eija

Monikampus-hanke on tavoitteeltaan tukenut erityisesti Raahen seudun osaamisen kehittämisen haasteisiin vastaamista. Ennakointityö hankkeen alkuvaiheessa (2019–2020) aluekehityskonsultti, MDI:n toimesta toi toimijat yhteen. Voisi sanoa, että ennakointia tarkasteltiin megatrendien avulla ja tunnistettiin Pohjois-Pohjanmaan eteläisen alueen yritysten tarpeita ja koulutusorganisaatioiden haasteita osaamisen lauantamisessa. Hankkeen loppuvaiheessa tehtävä ennakointityö taas mallintaa ennakkoinnin parissa olevien tahojen vastuita ja tehtäviä, jotta osaamisen ennakointia tehtäisiin jatkossa vahvemmin yhteistyössä, suunnitellusti, tietoa jakaen ja hyödyntäen.

Hankkeessa KAMK mahdollisti toiselta asteelta korkeakouluun tukevat start-opinnot tekniikan, liiketalouden, matkailun, liikunnan sekä sosiaali- ja terveystalojen koulutuksiin. Hankkeen aikana tutkintokoulutusten tarjonta kehittyi tekniikan koulutuksista sairaanhoitajakoulutuksiin.

Lämmin kiitos julkaisun kirjoittajille. Artikkelit kuvaavat yhteistyön moninaisuutta, syvyyttä ja jatkuvuutta Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella.

6 Kirjoittajat

Alajoki Sari, monikampus-hankkeen Projektipäällikkö, Koulutuskeskus Brahe

Elfving Jennie, KTT, opetusjohtaja, Centria

Heikkinen Eija, TtT, koulutusjohtaja Master School, monikampus-hankkeen projektikoordinaattori, Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Heikkinen Matti, YTL, projektipäällikkö, sosionomikoulutuksen vastuhenkilö, Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Hökkä Minna, TtM, TtT koulutettava, koulutusjohtaja Sote-osaamisalue, Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Junttila Taina, M.Sc., MHPS, PhD (cand.) yksikönjohtaja, Sosiaali- ja terveysala Oulun ammattikorkeakoulu Oy

Keränen Mikko, Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan johtaja, Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Leppälä Hannu, koulutusalan päällikkö (sähkötekniikka), Centria

Muhos Matti, professori, johtaja, Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti

Niinikoski Eija-Riitta, TM, kehityspäällikkö, Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti

Niskanen Ullamaija, YTM, lehtori, opinto-ohjaaja (sosionomikoulutus), Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Ojala Aini, THM, koulutuspäällikkö, Sosiaali- ja terveysala, Oulun ammattikorkeakoulu Oy.

Piirainen Anu, HTM, suunnittelija, sosiaali- ja terveysala, Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Tikkanen Hannu, suunnittelija, monikampus-hankkeen asiantuntija, Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Ritola Jaana, rehtori, Raahen koulutuskuntayhtymän johtaja, monikampus-hankkeen projektin johtaja, Koulutuskeskus Brahe

Saari Mikko, KT, Kehitysjohtaja (koulutus), Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Saren Matti, FT, rehtori, toimitusjohtaja, Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Siipola Hannele, KTM, koulutuksen kehittäjä, monikampus-hankkeen asiantuntija, Kajaanin ammattikorkeakoulu OY

Väisänen Mikko, YTM, tutkimus- ja kehittämisspäällikkö, Pohjois-Pohjanmaan liitto

